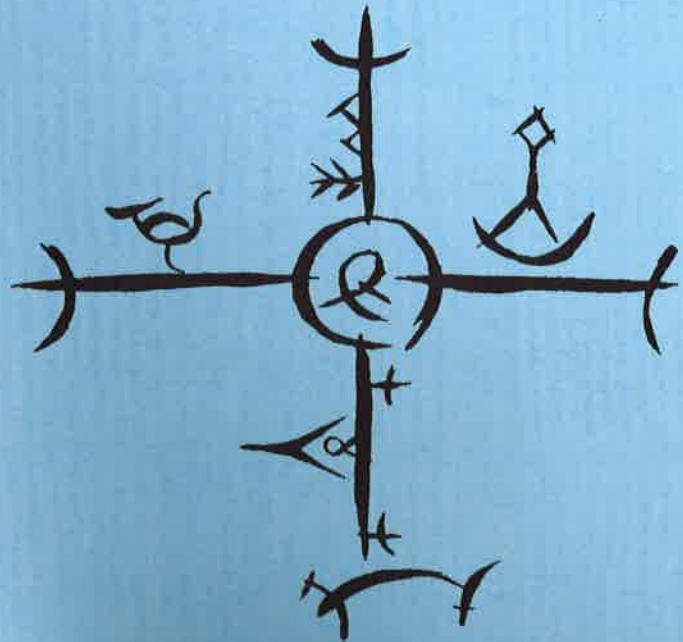

NSR

LANDSMØTE PROTOKOLL 1978

ÅPNING

Formannen i Norske Samers Riksforbund åpnet landsmøte i Alta 14.juni 1978 med å ønske delegater og gjester velkommen til landsmøte.

Siden sist de var samlet til landsmøte i Hattfjelldal så er en fremstående same foregangsmann, Hans J. Henriksen gått bort.

Hans J. Henriksen ofret sin helse og sitt liv for samesaker. I de tider var det ikke mange som torde å stå åpent frem med arbeidet innen samesaker, men det gjorde Henriksen og ofte under trussel.

Deretter fulgte 1-minutts stillhet over hans minne.

NSR har 10-års jubileum i år og de som har fulgt NSR's arbeid gjennom 10 år vet at det har gått bra. NSR har 20 lokallag og medlemstallet har passert de 4 sifrede tall. Sekretariatet er idag for første gang bemannet med hovedsekretær og kontorassistent.

Ellers ønsket formannen at det kunne bli bedre samarbeidsformer mellom NSR og NRL. Det første vi må begynne å tenke på er felles administrasjonshus.

Han avsluttet sin åpningstale med å ønske at samme ånd og saklighet hersker over dette landsmøte som det alltid har gjort før.

HILSNINGER

Det fulgte en rekke med hilsningstaler, der vi kan nevne

varaordfører i vertskommunen, Asbjørn Haugjord

Øytun Folkehøyskole, rektor Kåre Skoglund

Finnmark Fylke, Ingolf Schanke

Álahæjo Sámiid Sær'vi, Tore Bongo

NRL's formann Anders Oskal

Samisk Utdanningsråd, formann Hans Eriksen

Sámi Institutta, styremedlem Ole Henrik Buljo

Byråsjef Helge Sønneland, Kirke og undervisningsdepartementet

varaordfører i Kautokeino, Klemet Hermansen

PROGRAM FOR DET 10. ORDINÆRE LANDSMØTE I ALTA 14. - 17. JUNI 1978

Onsdag 14.juni

kl 09.00 Åpning, hilsninger, navneopprop, konstituering
kl 13.00 Matpause
kl 14.00 Årsmelding og regnskap. Formannen redegjør for NSR's arbeid
kl 15.30 Pause
kl 16.00 Debatt
Etter denne debatten blir det en markering av NSR's 10-års jubileum ved nestformannen.

Torsdag 15.juni

Kulturpolitisk seminar. Arr: NSR's kulturpolitisk komite

Fredag 16.juni

kl 09.00 Opplæring i grunnskolen. Innledning
Debatt
kl 12.30 Matpause
kl 13.30 Samenes næringspolitiske program. Innledning
kl 14.30 Komite - Gruppearbeid
kl 17.00 Plenum

Lørdag 17.juni

kl 09.00 Komite - Gruppearbeid
kl 10.30 Pause
kl 10.45 Plenum
kl 13.00 Matpause
kl 14.00 Plenum
kl 16.00 Valg. Avslutning

PROGRAMMA 10. JAKKEČOAK'KIID ÁLAHÆJOS 14.b. - 17.b. GÆSSEMANOS 1978

Gas'kavak'ko 14.b. gæssemanos

Dii'bmo 09.00 Rappan. Dærvuočat. Čoakkin vuoččudæbmi
" 13.00 Bárran-bád'do
" 14.00 Jakke-diečahus. Rekketdoallo
" 15.30 Bád'do
" 16.00 Sáagastallan
Dán sáagastallama manná sáagastallá nub'biáv'daálmuš NSR'a
10-jagi ávvodæme birra.

Duorastaga 15.b. gæssemanos

Kulturpolitik'kálaš seminara.
Lágidæd'dji: NSR's kulturpolitik'kálaš láv'degád'di

Bær'jadaga 16.b. gæssemanos

Dii'bmo 09.00 Oappahæme gažaldagat vuoččuskuvlas. Oappahæd'dji Máret Sára bák'te
Sáagastallan
" 12.30 Bárran-báddo
" 13.30 Sámiid ælahus programma. Odd Ivar Solbakk bák'te
" 14.30 Láv'degádde- ja joav'kobargo
" 17.00 Ák'tasaš sagastallan

Lavvardaga 17.b. gæssemanos

Dii'bmo 09.00 Láv'degádde- ja joav'kobar'go
" 10.30 Bád'do
" 10.45 Ák'tasaš sagastallan
" 13.00 Bárran-bád'do
" 14.00 Ák'tasaš sagastallan
" 16.00 Vál'ljejumit. Loap'pahæbmi

DELEGATER TIL NORSKE SAMERS RIKSFORBUNDS LANDSMØTE 1978

Álahæjjo Sámiid Sær'vi

Johan Mathis Gaup
Mikkel Gaup
Anders Sara
Astri Figve

Álmaivagge Sámiid Sær'vi

Reidar Solberg
Harald Pedersen

Bergen Sámiid Sær'vi

Per Ludvig Boine
Anne Bongo Takle

Čáccesuollos Sámiid Sær'vi

Dagny Green

Dædnugá'de Sámiid Sær'vi

Haldis Helander Wigelius
Marit Solbakk

Dæno Sámiid Sær'vi

John Helander
Kristine Aslaksen
Ingrid Tapio

Guov'dagæino Sámiid Sær'vi

Aslak Nils Sara
Ellen Susanna Buljo
Britt Ellen Hætta
Klemet Hermansen
Regnor Solbakk
Mikkel Nils Sara

Helgeland Sámiid Sær'vi

Magne Bergli
Karin Kappfjell
Anny Renberg

Hinnøy og Omegn Sameforening

Inge Anders Myrnes
Else Strand
Åsta Guldholm

Kárášjåga Sámiid Sær'vi

Máret Sárá
Marit Stordal
Arne Nystad
Per Ove Biti
Laila Somby Sandvik
Samuel John Anti

Kárášjåga Sámi Nuoraid Sær'vi

Nils Johan Klemetsen
Nils Johan Nango
Egil Utsi
Anders Somby
Magne Ove Varsi
Ruth Biti
Julius Nordli

Mádda-Várjat Sámiid Sær'vi

John Varsi
Hans Eriksen
Gunhild Åsgren

Mádda-Várjat Sámi Nuoraid Sær'vi

Nils Somby
Ante Javo

Nordkappa Sámiid Sær'vi

Ivar Utsi
Emma Utsi
John Gustavsen

Nord-Trøndelag Sámiid Sær'vi

Sigbjørn Dunfjeld
Jonar Thomasson

Oslo Sámiid Sær'vi

Ragnhild Nystad
Synnøve Persen
Ole Gaup
Jens Kristian Eriksen
Ingrid Jåma

Porsango Sámiid Sær'vi

Alf Edvart Nystad
Helge Guttorm
Dagny Larsen
Nils P. Guttorm

Tromsa Sámiid Sær'vi

Án'ne Ristiina Hætta Nickel
Harald Gaski
Johan Albert Kalstad
Ardis Eriksen
Sven Roald Nystø
Kjell Kemi

Trondheim Sámiid Sær'vi

Rune Stormo
Marit Melleby
Aage Gaup Kylling

Unjarga Sámiid Sær'vi

Gunn Britt Eikjok
Nils Andreas Smuk

VALG AV PRESIDIUM

Dirigenter : 1. dag

Per Ove Biti
Ragnhild Nystad

2. dag

Ån'ne Ristiina Hætta Nickel
Alf Edvart Nystad

3. dag

Johan Albert Kalstad
Marit Stordal

Sekretærer :

Haldis Helander Wigelius
Anders Somby
Kjell Kemi
Gunn Britt Eikjok
Helge Guttorm
Mikkel Nils Sara
John Gustavsen

Tolker

: 1. dag

Hans Eriksen
John Helander

2. dag

Ole Gaup

3. dag

Anders Somby
Ivar Utsi

Valgkomite :

Aslak Nils Sara, formann
Nils Somby
Karin Kappfjell

Redaksjonskomite :

Egil Utsi
Máret Sára
Rune Stormo
Aslak Nils Sara
Harald Gaski

Regnskapsutvalg :

Per Ove Biti
Helge Guttorm
Nils Anders Bieska

Dirigent: Godkjenner landsmøtet programmet slik det er satt opp.

Anders Somby:

Mon áigon moadde gačáldága divvot daida geat dán jákkečuokkin programma leat gárvistan.

Sán námáhi dásdå áte mánne samepolitikkalaš programma i leat váldájuvvom jakke-čuokkin áššelistoi.

Muoitohii áte Ánar samekonferansa lea mearredám ate sii mánjidiht dán áššii dán boatte konferansii, danin vuoi sámeorganisassjovnan lea vejálášvuotta daina bárgat. Sán oaivildii ate jos dát ii váldá programma ála, det dát dálle ii šáddá NSR, bealis goaráhállát.

Loappas jearái sán čoakkimis, atte má sii ábbanassi dálle gálget váldit dán ášši Samekonferansas, gá dát boatta ávdán.

Et spørsmål i forbindelse med landsmøte programmet. Han spurte styret om hvorfor de ikke hadde tatt denne sak med i landsmøte programmet. Minnet forsamlingen om at Enare samekonferansen har besluttet å utsette saken til kommende samekonferanse, slik at de samiske organisasjonene fikk anledning til å behandle denne. Han mente at dersom denne sak ikke ble ført på programmet, så ville den overhodet ikke bli behandlet fra NSR's side.

Tilslutt spurte han forsamlingen, om hvordan delegatene til samekonferansen da skal forholde seg på Arjeplog konferansen, når denne sak behandlesder.

Máret Sára

Karášjaga Sámiid Sær'vi bealis sávái sán ate šáhtašii buoktit resolussjovnai dan čookkimi.

1. sáddet duorja telegramma dáidá indianarida geaht dal leat vaccimiim dan guokkemus máhtgi (The Longest Walle) ja mii dal lea dáppahuovvamin.
2. NSR'a gálgašii dádjaht juogá dán bierra mii lea dáppahovván WCIP máhtkis Argentinas.
3. Máida šáhtašeimeht juoida daddjáht NSR'a økonomia birra.
4. Media áššii birra máidái buoktit man juo lagan resolussjovna.

Sán máidái váidalii gá stivra ii leat váldan Samepolitikkalaš programma ášše listoi. Ároi leamiin suo mielas buostot prioriterejovvom átte ealahos áššiit buoktit ávdá-beale samepolitikkalaš áššii.

Karasjok Sámiid Sær'vi har foreslått at det burde kunne være mulig å komme med resolusjoner her på landsmøtet.

1. At NSR's landsmøte sender støttetelegram til indianerne som nå går den lengste marsjen.
2. At det bør komme noe fra landsmøtet om WCIP, - om reisen til Argentina.
3. Vi kan også si noe om NSR's økonomi.
4. Om media saken kan vi også si noe. Kanskje om sameradioen.

Hun beklaget også at styret ikke har tatt opp på sakslista det samepolitiske programmet. Hun syntes at det en gal prioritering at samenes næringspolitiske er blitt behandlet først.

Peder Andersen:

Stievra lea álo čuovvom dan buotteáige programma maid riikasearvi lea mæredan, nuo guokkeas gá lea vejálás.

Hattfjeldala riikačoakkimis leai stivra biddjan áššelistoi æ. "samii virgaláš ákta-čáš boatealgepolitikka", muttu riikačoakkin ságasstalai dalle beare ealahospolitikka birra, iige dat gáibidan stivra atte juokkit dán ášši guovtesággjai. Stivra lea áican dan, muttu dat lea vaigat gá økonomia lea heitut, ja dam dáfos diettalás mássa bárgánavcai.

Selvsagt gølger styret alltid landsmøtets fremtidsprogram så langt dette er mulig. Til Hattfjelldal landsmøte hadde styret tatt med "samenes offisielle felles fremtidspolitikk", men landsmøtet behandlet bare den næringspolitiske delen, og de andremøtet heller ikke styret om at denne skulle dele saken i to deler. Styret var likevel oppmerksom på dette, men på grunn av dårlig økonomi, vil man ubetinget miste den nødvendige arbeidskraft.

Olav Dikkanen:

Sámeráđđi lea sáddin álgos delegataidi áktášaš samepolitikkaláš programma evtuhusa. Ja dát boatta bájas Arjeplogas. Suo mielas ároi leamin leat riektá áte dat váldá riikačoakkin programmi.

Fra Nordisk Sameråd har vi sendt ut det same politiske programmet og den er sikkert sendt til delegatene også, og den kommer opp i Arjeplog. Jeg synes det er riktig at dette blir tatt opp på programmet.

Aslak Nils Sara:

Dát sáhta leat huoi váddis álgit rievdadit mendu stuorrat dán áššelisto. Dánne gá álbmut geaina lea šiettujuovvon máat gálget áššin váldut. Son jurdásii dálá gá oaččoi dan programma atte gá álles beivi bieddjom sámii ealahus programmi. Dalle læ buorre aigi guorahallat maidái samepolitikkaláš programma. Sámekonferansa 1971 dáhkkehi buorin sámii kultur politikkaláš programma ulbmili, muttu dat eai leat goassege luoppalaččat. Mon árvalan mii dákkehat áššelisto.

Jeg tror at det er nokså vanskelig på det nåværende tidspunkt å forandre på en saksliste. Styret har sikkert avtalt med flere allerede med gjennomføringen av programmet. Hadde tenkt med seg selv, dengang han fikk sakslista, at siden det var avsatt en hel dag til næringspolitisk program, så fikk man diskutert dette grundig. Nordisk samekonferansen i Jellevarri 1971 vedtok en kultur politisk målsetting, hvor det er slått fast prinnsipper etter hvilken mann i fremtiden bør arbeide etter. Enten man kaller det kultur- eller næringspolitisk program, alt dette kan vi kalle for samepolitikk. Vi har muligheter til å komme inn på dette i de forskjellige sammenheng imorgen.

Marit Stordahl:

Sáttášii gá gávdnát áigii atte váldiht samepolitikkaláš programma bajás, ii ge kulturpolitikkaláš programma.

Det som er reist her er selve samepolitisk program, grunnlaget for vår politikk. Ikke endel, enten næringspolitisk eller kulturpolitisk eller noe annet. Skal vi finne tid til å diskutere forslaget fra Nordisk Sameråd.

Dirigenta:

Samepolitisk program tas inn under årsmeldingen og resten imorgen etter seminaret.

Sámerpolitikkaláš programma váldájuvvu jákkealbmuhusa vuolde, ja luoppa iihtin manná seminara.

ÅRSMELDING FOR NORGSA SÁMIID RIIKASÆR'VI - NORSKE SAMERS RIKSFORBUND
FOR PERIODEN 21. JUNI 1977 - 14. JUNI 1978

1.0 TILLITSREPRESENTANTER

Formann : Peder Andersen, Igeldas i Porsanger
Nestformann : Anna Laila Siri Frogner, Karasjok
Styremedlemmer : Olav Dikkanen, Nesseby
Odd Kappfjell, Trofors
Leif Dunfjeld, Alta
Arbeidsutvalget : Formannen, nestformannen og styremedlem Leif Dunfjeld

Vararepresentanter

til Styret : Knut Johnsen, Harstad (for Peder Andersen)
Odd Ivar Solbakk, Båtang (for Anna Laila Siri Frogner)
Fridjof Berglund, Karasjok (for Olav Dikkanen)
Stig Dunfjeld, Snåsa (for Odd Kappfjell)
Rune Stormo, Trondheim (for Leif Dunfjeld)

Næringsøkonomisk komite

Odd Ivar Solbakk, Båtang, formann
Hans Arthur Hansen, Jergul, Karasjok
Tore Bongo, Lathari, Alta
Ivar Utsi, Repvåg

Kulturpolitisk komite

Odd Mathis Hætta, Alta, formann,
Hans Hansen, Gåradak, Indre Billefjord
Marit Anne Turi, Karasjok
Mary Skoglund, Hattfjelldal

Revisorer

Petter Nedrejord
Marit Stordahl

Av hensyn til valgkomiteens arbeid, vil styret forutsette at valgkomiteen velges med samme funksjonstid som styret.

1.1. VALG

Til valg står : Formannen som velges for ett år ved særskilt valg.
Anna Laila Siri Frogner m-vararepresentant Odd Ivar Solbakk
Olav Dikkanen m-vararepresentant Fridjof Berglund

2.0 10 ÅRSJUBILEUM - TILBAKEBLIKK

Norga Sámiid Riikasær'vi - Norske Samers Riksforbund ble stiftet den 30.november 1968. Det konstituerende møte ble holdt i Kautokeino på Statens Heimyrkesskole for samer hvor det møtte representanter fra:

Guovdagæino Sámiid Sær'vi : Hans Nergård
Mikkel A. Gaup
Johan Mathis Klemetsen

Kárášjåga Sámiid Sær'vi : Marit Stordahl
Olaf Guttorm
Odd Mathis Hætta

Porsango Sámiid Sær'vi : Peder Andersen
Hans Hansen

Dæno Sámiid Sær'vi : Per Fokstad
John Helander

Foruten disse møtte Hans J. Henriksen og Albert Johansen med tale og forslagsrett. Som møtets dirigent ble valgt Hans Nergård.

Det konstituerende møte vedtok å stifte Norga Sámiid Riikasær'vi - Norske Samers Riksforbund.

Møtet valgte et interimsstyre med Johan Mathis Klemetsen som formann.

Hans Nergård som nestformann, Edel Hætta Eriksen som kasserer, Peder Andersen og Aslak Nils Sara som styremedlemmer.

NSR's første ordinære årsmøte ble arrangert i Karasjok dagene 22. - 24.juni 1969.

For øvrig vises til jubileumsskrift utarbeidet av Porsango Sámiid Sær'vi.

3.0. KOMITEER OG UTVALG

3.1. NÆRINGSØKONOMISK KOMITE

Denne komiteen har ikke avholdt noen møter. Formannen har imidlertid uttalt at de lider av dårlig samvittighet.

3.2. KULTURPOLITISK KOMITE

Komiteen vil selv komme med eget skriv.

3.3. UTVALG TIL Å UTREDE SPØRSMÅLET OM SAMENES OFFISIELLE STATUS

På styremøte 16. - 17.juli 1976 oppnevnte NRL og NSR et felles utvalg til å utrede spørsmålet om samenes offisielle status.

Utvalgets sammensetning :

Alf Isak Keskitalo, Kautokeino - vararepr. Ole Mattis Hætta, Karasjok
Johan Anders Eira, Tennevoll - vararepr. Anne K. Sara Anti, Karasjok
Egil Utsi, Børselv - vararepr. Ole Henrik Magga, Alta

Utvalgets mandat:

1. Utarbeide nødvendige definisjoner og begrepsavgrensninger
2. Utarbeide en sammenfattende oversikt over eksisterende lovregler og spesialordninger som angår samenes status, samt en sammenfatning av pågående utredninger og avgitte organisasjonsuttalelser.

3. Klarlegge hvilke rettighets- og statusspørsmål som bør løses i fremtiden, antyde alternative løsninger av disse, samt legge frem forslag til en tempo- og prioriteringsplan for organisasjonenes arbeid med dette.

På møtet i Kautokeino 2.1.77 har utvalget satt opp en foreløpig ramme for deres utredning. Denne ble sendt NSR og NRL til uttalelse. (Se vedlegg 1)

NSR's styre har under sak 44-77 tatt opp den foreløpige rapporten fra utvalget og gjort følgende vedtak:

"NSR forutsetter at statusutvalgets arbeid fortsetter inntil mandatets forutsetninger er innfridd.
Hva angår spørsmålet om foreløpig godkjenning av de definisjoner som utvalget vil legge til grunn, vil styret be om ytterligere orientering.
Det er bl.a. noe uklart i hvilken relasjon definisjonene anses å kunne ha betydning.
Styret vil av hensyn til syd- og lulesamene ikke tiltre definisjoner som kan legge ytterligere belastning til den situasjon disse allerede i dag befinner seg i".

3.4. STILLINGSINSTRUKS FOR NSR's SEKRETARIAT

Under sak 35-76 ble det oppnevnt en komite til å utrede stillingsinstruks for NSR's sekretariat.

Komiteen fikk følgende sammensetning:

Alf Isak Keskitalo, Kautokeino, formann

Regnor Solbakk, Kautokeino

Ole Einar Olsen, Kautokeino

Komiteen avga sitt forslag til Instruks for sekretariatet den 16.11.77. (Se vedlegg 2)
Styret i NSR har på sitt møte den 31.1.78 enstemmig godkjent utvalgets forslag.

4.0. STYRETS ARBEID

4.1. STYREMØTER

Det er i perioden holdt 6 styremøter og 5 arbeidsutvalgsmøter. Det er ialt behandlet 79 saker. Hovedutskrift av samtlige møter er sendt alle Sámiid Sær'viene.

4.2. MØTER - REPRESENTASJONER

- 1) Formannen representerte NSR på NRL's landsmøte i Masi, 27. - 29. juni 1977.
- 2) Jon Ole Andersen representerte NSR på møte i Kautokeino arrangert av A-L Siida om Organisering av samisk husflid 15.9.77.
- 3) NSR's styre representerte NSR på Verdenskonferansen for urbefolkninger i Kiruna 24. - 27. august 1977
- 4) NSR's arbeidsutvalg representerte NSR på Ferskvannsfisk seminar i Karesuando 27. - 28. oktober 1977.
- 5) Anna Laila Siri Frogner representerte NSR på møte i Kautokeino 18. nov. 1977 for å drøfte "Innstilling om folkekunst".
- 6) Odd Mathis Hætta og Odd Kappfjell representerte NSR på Ministerråds møte den 8. og 9. des. 1977.
- 7) Olav Dikkanen representerte NSR på kulturmøte i Vadsø 28. - 29. okt. 1977. Arr: Čáccesuollo Sámiid Sær'vi.
- 8) NSR's arbeidsutvalg samt Aslak Nils Sara representerte NSR ved Nobels fredspris utdeling i Oslo 9. og 10. desember 1977 etter invitasjon fra fredsprisvinnerne Betty Williams og Mairead Corrigan.
- 9) Formannen deltok på Guot'dagáino Sámiid Sær'vis medlemsmøte 6. januar 1978.
- 10) AU representerte NSR på Tromsá Sámiid Sær'vis førjulsfest 2. des. 1977
- 11) Olav Dikkanen representerte NSR på stiftelsesmøte til Mádda-Várjat Sámi Nuoraid Sær'vi 13.12. 77.

- 12) Formannen deltok på Unjarga Sámiid Sær'vis årsmøte 7.januar 1978.
- 13) Formannen og styremedlem Olav Dikkanen deltok på NRL's tillitsmanns konferanse i Kautokeino 1. - 4. februar 1978. Den 4. feb. hvor Stortingets Landbrukskomite møtte, deltok også Leif Dunfjeld.
- 14) Anna Laila Siri Frogner deltok på NSR's kulturpolitisk komitees møte i Alta den 4.2. -78.
- 15) Odd Kappfjell representerte NSR ved innvielse av Aarjel Saemien Skuvle, Snåsa 7. april -78.
- 16) Styret og sekretariatet repr. på Porsango Sámiid Sær'vis årsfest 20.5.78.
- 17) Hovedsekretæren var representant på Tromsa Sámiid Sær'vis arrangement i Spansdalen 28.4.78.
- 18) Ole Henrik Buljo representerte NSR på møte i Kautokeino 10. og 11. april d.å. om "Valgfag i Ungdomsskolen". Arr: Samisk Utdanningsråd
- 19) Leif Dunfjeld og Peder Andersen møtte som repr. for NSR på møte i Oslo i Landbruksdepartementet ang. samordning av samiske spørsmål i sentraladministrasjonen den 10.5.78.
- 20) Peder Andersen repr. NSR på møte i Oslo 11.5.78 ang. støtte til Sámi Áigečála.
- 21) Anders Eira møtte som representant for NSR - NRL på Generalforsamling til A-S Finnmarksbygg, 30.mars d.å. i Kautokeino
- 22) Leif Dunfjeld møter på fellesmøte 2. juni d.å. i Gallivarre mellom Same Instituttets styre, Samerådet og hovedorganisasjoner ang. prinsipper ved utlysning og ansettelse ved Sámi Institutta.

5.0. SÁMIID SÆR'VIT TILSLUTTET NSR

Álahæjo Sámiid Sær'vi
 Álmaivaggi Sámiid Sær'vi
 Bergen Sámiid Sær'vi
 Čäccesuollo Sámiid Sær'vi
 Dædnugadde Sámiid Sær'vi
 Dæno Sámiid Sær'vi
 Guov'dagæino Sámiid Sær'vi
 Helgeland Sámiid Sær'vi
 Kárášjåga Sámiid Sær'vi
 Kárášjåga Sámi Nuoraid Sær'vi
 Mádda-Várjat Sámiid Sær'vi
 Mádda- Várjat Sámi Nuoraid Sær'vi x
 Nordkappa Sámiid Sær'vi
 Nord-Trøndelag Samien Sær'vi
 Oslo Sámiid Sær'vi
 Porsango Sámiid Sær'vi
 Tromsa Sámiid Sær'vi
 Trondheim Sámiid Sær'vi
 Unjarga Sámiid Sær'vi
 Hinnøy og Omegn Sameforening x

x Opptatt som medlem av NSR i 1978, med virkning fra 1. januar 1978

Selv om myndighetene ennå ikke kan sies formelt å ha anerkjent NSR som samenes organisasjon, ser vi likevel at enkelte politikere er interessert i å trekke NSR mere inn i avgjørelsesprosesser.

Statsråd Oskar Øksnes sa bl.a. i sin hilsningstale på NSR's landsmøte 1977 følgende:

11

"Norske Samers Riksforbund er slik jeg har oppfattet det, en ideell organisasjon for alle samer uansett yrke og bosted. Jeg antar at organisasjonen i hovedsak arbeider med generelle problemer som samer har som etnisk minoritet, bl.a. knyttet til språklig og kulturell bakgrunn. Regjeringen har også lagt vekt på disse problemer, samtidig som det må skapes reelt grunnlag for at samene i alle yrker og i alle områder kan få del i dette land. Regjeringen har også lagt vekt på å finne løsninger som er og kan anbefales av de samiske organisasjoner. "

Dette kan sees på som en indirekte anerkjennelse av NSR.

6.0. ADMINISTRASJON

6.1. ADMINISTRASJONSORDNINGEN

På arbeidsutvalgsmøte 15.juni 1977 ble administrasjonsordningen ved NSR's sekretariat drøftet.

Vedtaket som ble gjort, ble senere godkjent av styret 25. august -77.

Hovedutskriften av protokollen ble som vanlig sendt til alle Sámiid Sær'vit. Det er ikke kommet noen merknader til vedtaket.

Vedtak : På bakgrunn av tidligere drøftelser i styret vedtas følgende bemanning ved NSR's kontor:

- 1. Hovedsekretær - Organisasjonssekretær
- 1. Administrasjonssekretær
- 1. Kontorassistent

Hovedsekretæren - Organisasjonssekretæren er styrets sekretær og overordnet kontorets øvrige ansatte.

Han - hun forutsettes forøvrig å ha hovedansvaret for forbindelsene med NSR's lokale organisasjoner og NSR's eksterne virksomhet.

Administrasjonssekretærens hovedoppgave er ledelse av kontorets administrative virksomhet. Administrasjonssekretæren er hovedsekretærens - organisasjonssekretærens stedfortreder og underlagt styrets og organisasjonssekretærens instruks.

Kontorfullmektigens arbeidsoppgave fastsettes av kontorets overordnede. Styret fastsetter nærmere instruks for samtlige stillinger.

6.2. ANSATTE

Formannen har fungert som midlertidig sekretær - saksbehandler inntil 15. mars d.å., da sett bort fra juli og august 1977.

I den første måneden etter landsmøte satt Else Turi som kontorhjelp. (ut juni måned) Marit Sara arbeidet ved kontoret i juli og endel av august 1977.

Den 7. november 1977 tiltrådte Anna Ragnhild Balto som kontorassistent på heltid.

På styremøte den 31. januar d.å. ansatte styret Ellen R. Sara som administrasjonssekretær. For tiden er hun ansatt ved Sáme Institutta med 3 måneders oppsigelse.

Hun tiltrer etter avtale med styret etter endt oppsigelse og ferie.

Som kasserer er engasjert Nils Anders Bieska.

På arbeidsutvalgsmøte 11.mars 1978 ble det under sak 25-78 "Engasjement som hovedsekretær i NSR" fattet følgende vedtak:

"Liv Østmo og Vigdis Stordahl engasjeres som hovedsekretær i en stilling i NSR fram til 31. juli 1978".

Styret ser seg glad for at man endelig er kommet fram til en fullt utbygd administrasjon i Norske Samers Riksforbund. En vil imidlertid samtidig understreke at økonomien fremdeles er meget anstrengt og at videre engasjement av hovedsekretær avhenger av tilleggsbevilgninger (se forøvrig Kap. om økonomi - budsjett).

7.0. ØKONOMI - BUDSJETT

Samlet har Norske Samers Riksforbund oppnådd å få kr 200 000,- i statstilskudd for 1977. Det var søkt kr 215 000,- og med dette beløp ville NSR ha klart seg så og si på kronen. Dette skulle gi et klart bilde av hvor realistisk Norske Samers Riksforbund legger opp sine årlige budsjetter.

I tillegg til 1976 underskudd, som NSR ikke har maktet å få dekning for, kommer så 1977 underskudd på kr 16 598,05 i tillegg.

1978 budsjettet er blitt regulert jfr. brev til Det Kgl. Landbruksdepartement av 12. januar 1978, hvor også foran nevnte underskudd er søkt dekket (se side 10 og 11). Styret forutsetter at den økonomiske situasjonen vil rette seg opp i løpet av perioden 1978 - 79. Styret finner det riktig også å ta det 1979 oppsatte budsjett til orientering.

Budsjettet 1979 sendes i likhet med 1978 budsjettet til hovedkontorene i de respektive politiske organer i Stortinget.

Norga Samiid Riikasær'vi
Norske Samers Riksforbund
9730 KARASJØK

BUDSJETT 1978 REGULERT

Lønninger

Generalsekretær 1.tr.23 5 mnd. á kr 8.511,-	=	kr 42.555,-			
Adm. sekretær 1.tr.17 6 mnd. á kr 6.126,-	=	kr 36.756,-			
Kontorassistent		kr 45.944,-			
Ekstra hjelp 1.tr.14 6 mnd. á kr 5.364,-	=	kr 32.184,-	=	kr 157.439,-	kr 106.127,-
12,3 % arbeidsgiveravgift				kr 19.365,-	kr 13.548,-
					kr 5.817,-
				kr 176.804,-	kr 119.675,-
					kr 57.129,-

Drift av sekretariatet

Kontorlokaler (leie, renhold m.m.)	"	10.000,-	"	4.000,-	"	6.000,-
Kontormateriell	"	15.000,-	"	10.000,-	"	5.000,-
Telefon, porto	"	17.000,-	"	8.500,-	"	8.500,-
Assurance, forsikringer	"	1.500,-	"	955,-	"	545,-
Landsmøteutgifter	"	55.000,-	"	55.000,-	"	0,-
Uforutsette utgifter	"	10.000,-	"	10.000,-	"	0,-
		kr 285.304,-		kr 208.130,-		kr 77.174,-

Styrets utgifter

5 styremøter á kr 8.000,-	"	40.000,-	"	40.000,-	"	0,-
10 arbeidsutvalgsmøter á kr 1.500,-	"	15.000,-	"	15.000,-	"	0,-
NSR Kulturpolitisk komite	"	10.000,-	"	10.000,-	"	0,-
NSR Næringsøkonomisk komite	"	10.000,-	"	10.000,-	"	0,-
Utvalget - samenes offisielle status $\frac{1}{2}$ post	"	10.000,-	"	10.000,-	"	0,-
Formannens - Generalsekretærens reiser	"	50.000,-	"	25.000,-	"	25.000,-
Godtgjørelse regnskapsfører	"	6.000,-	"	0,-	"	6.000,-
		kr 426.304,-		kr 318.130,-		kr 108.174,-
						9.595,82
						9.772,75
		kr 426.304,-		kr 318.130,-		kr 127.542,57

Underskudd 1976
Underskudd 1977
Totalt

Norga Sámiid Riikasær'vi
Norske Samers Riksforbund
9730 KARASJOK

12.januar 1978

Det Kgl. Landbruksdepartement
Postboks 8007
Akersgt. 42
OSLO DEP.
OSLO 1

BUDSJETT 1978 REGULERT
SØKNAD OM EKSTRA ORDINÆR TILSKOTT

Idesemner 1976 da budsjettet for 1978 ble utarbeidet så det veldig mørkt ut for Norske Samers Riksforbund å full dekning av kontorpersonale ihvertfall for 1978.

På bakgrunn av dette var styret særlig forsiktig med å bygge opp et budsjett som for dette tonet seg til et ønske program. En holdt seg til de resultater man hadde samlet opp i henhold til de mange mislykkede kunngjøringer for ledige stillinger. Imidlertid har dette rettet seg opp i løpet av 1977, hvor NSR alt har fått 1 kontordame i full stilling, foruten den midlertidige saksbehandler. I dag har Norske Samers Riksforbund 2 - to søkere til hovedsekretær stillingen og 1 -en søker til organisasjonssekretær stillingen.

Dessuten er utgiftene for drift av sekretariatet steget en del, særlig grunnet utvidelse av kontorlokaler, men også grunnet prisstigningen.

Total regulering for budsjettet 1978 er kr 108 174,-.

I tillegg til dette søker Norske Samers Riksforbund om tilskudd til dekning av underskuddet for 1976 på kr 9 595,82 og underskuddet for 1977 på kr 9 772,75,

ialt kr 127 542,-.

Vi forutsetter da at Norske Samers Riksforbund får ordinært kr 250 000,- over KAP 1223 Norsk Sameråds Post 70, slik at den totale tilskott for 1978 blir

kr 377 542,-.

Med hilsen

Peder Andersen
(sign.)

Anna R. Balto
(sign)

Gjenpart sendt:

Hovedkontorer i de respektive politiske organer i Stortinget Oslo
Norsk Sameråd, 9730 Karasjok

Norga Sámiid Riikasær'vi
Norske Samers Riksforbund
9730 KARASJOK

6. januar 1978

BUDSJETT FOR 1979

Lønninger

Generalsekretæren	kr 125 000,-
Administrasjonssekretær 1.tr. 16 (inkl. lønnsstigning)	" 92 070,-
Kontorassistent 1.tr. 6 (inkl. lønnsstigning)	" 48 253,-
Regnskapsførerogdtgjørelse	" 10 000,-
12,3 % arbeidsgiver avgift	" 33 864,-
	<u>kr 309 187,-</u>

Drift av sekretariatet

Kontorlokaler (leie, renhold m.m.)	" 10 000,-
Kontormateriell	" 20 000,-
Telefon, porto	" 18 000,-
Assuranse, forsikringer	" 1 500,-
Landsmøte utgifter	" 60 000,-
Uforutsette utgifter	" 25 000,-
	<u>kr 443 687,-</u>

Styrets utgifter

5 styremøter á kr 10 000,-	" 50 000,-
10 arbeidsutvalgsmøter á kr 2000,-	" 20 000,-
NSR Kulturpolitisk komite	" 15 000,-
NSR Næringsøkonomisk komite	" 15 000,-
Formannens - Generalsekretærens reiser	" 60 000,-
	<u>kr 603 687,-</u>

Finansieres bl.a. ved å søke tilskott over
Norsk Sameråds budsjett post 70
Medlemskontingenter
Div. tilskudd

kr 535.000,-
kr 25.000,-
kr 43.687,-

Det Kgl. Landbruksdepartement
Postboks 8007
Akersgt. 42
OSLO DEP.
OSLO 1

BUDSJETT 1979

Budsjettet for 1979 er oppsatt etter den tidligere innsendte 1978 budsjett med kommentaren.

Styret i Norske Samers Riksforbund har på sitt møte den 31.1.78 ansatt administrasjonssekretær på heltid. Videre har NSR liggende 2-to søknader til hovedsekretær stillingen. De vil bli behandlet på styremøte i mars d.å.

Norske Samers Riksforbund har dermed nådd sitt mål, forsåvidt det angår sekretariatet. NSR har også oppnådd å få en midlertidig avtale på gode og arealmessig tilstrekkelige kontorlokaler i Karasjok.

Vi forutsetter at Norske Samers Riksforbund får bevilget

kr 535 000,-

over KAP. 1223 Norsk Sameråds budsjett post 70.

Peder Andersen
(sign)

Anna Ragnhild Balto
(sign)

Oversendes Norsk Sameråd til videre behandling

7.1. OVERFØRING AV PENGER TIL SÁMI ÁIGEČÁLA

På styremøte 31.jan. 1978 ble det under sak 9-78 C fattet følgende vedtak:

"kr 10 000,- overføres stiftelsen til ugjenkallelig rådighet".

NSR ber Landsmøte godkjenne at det donerte beløpet kr 10000,- overføres fra NSR's stipendfond til det ordinære budsjettet.

7.2. MEDLEMSKONTINGENT

På årsmøte i Hattfjelldal ble det vedtatt å øke medlemskontingenten til NSR fra kr 10,- til kr 20,- pr. medlem med virkning fra 1.1.78.

Praksisen har vært at lokallagene -Sámiid Sær'viene - hvert år innen 1.feb. betaler kontingenten til NSR for det foregående året.

Eksempel:

1 januar 1979 skal det betales kontingent for året 1978. Det er imidlertid en del lokallag som er seine med innbetalingen av kontingenten, og enkelte år er det noen lokallag som rett og slett har glemt å betale. Vi ber lokallagene være mer påpasselige med innbetalingen av kontingenten slik at hovedorganisasjonen ikke kommer i økonomiske vanskeligheter p.g.a. dem.

Vi kan også nevne her at det ifra de bevilgede myndigheter, er ymtet frampå at NSR's egenandel (dvs. medlemskontingenten) burde vært høyere. Det er på tide at medlemmene viser interesse for sin hovedorganisasjon også økonomisk.

8.0. OPPRETTELSE AV SAMEFOND

Norske Samers Riksforbund har under sak 42-76 tatt opp spørsmålet om opprettelse av et samefond. Vi viser ellers til 1976 årsmelding s.8.

Norsk Sameråd behandlet denne saken på sitt rådsmøte den 15.jan. 1977, og utsatte den gang den videre behandling inntil de hadde avhentet nærmere opplysninger om hvordan Samefondet i Sverige er organisert. Norsk Sameråd har på nytt behandlet denne sak 5. - 6.des. 1977 under sak 29-77 og fattet følgende vedtak enstemmig. (Se vedlegg 3).

9.0. SAMARBEID NRL - NSR

Styrene i de to samiske hovedorganisasjonene har på flere felles møter diskutert samarbeidsformer. Det en først og fremst har drøftet, er felles kontorlokaler.

Riktig nok har både NRL og NSR hatt tilbud på kontorlokaler i Miljøbygget i Kautokeino med 42 m² brutto på hver organisasjon til en årlig leie på ca kr 20 000,- hver.

Norske Samers Riksforbund har alene behov for et kontorlokal areal på 80 m².

Såvidt vi har forstått NRL har de det samme rombehov. Slik at de to organisasjonene samlet må betale kr 80 000,- årlig bare i leie av kontorlokaler.

Rent uformelt har styremedlemmene i de to organisasjonene diskutert både dette og andre samarbeidsformer mellom NSR og NRL.

I tillegg kommer da andre samiske organer, som f.eks. Sámi Áigečála.

Dessuten må vi gå ut at behovet for leiligheter og hybler til kontorpersonalet også melder seg. Med andre ord, behovet for et samisk kultursenter bør taes opp til en bred diskusjon. Et felles administrasjonsbygg vil også medføre at de samiske organisasjonene, kan samordne og koordinere sine saker, på veien ut til de forskjellige ledd i samfunnet.

I dag er reindrift og samesaker koordinert i Landbruksdepartementet gjennom kontoret for reindrift og samesaker m.m.

Dette kontoret er underlagt jord- og konsesjonsavdelingen i Landbruksdepartementet. Dersom NRL og NSR i første omgang kunne komme under felles tak med sine kontorer, kunne dette bl.a. medføre en overflødiggjøring av endel av den koordineringsform som vi idag har innenfor statsadministrasjonen for behandling av reindrift og samesaker m.m.

10.0 AVVIKLING AV BOLIGTILTAKENE I INDRE FINNMARK

Kommunaldepartementet har ved brev av 3.feb. 1978 bedt Fylkesmannen i Finnmark vurdere avviklingen av boligtiltakene i Indre-Finnmark, muligens innen utgangen av 1979. Fylkesmannen i Finnmark har i brev av 27.2. d.å. kommet med forslag til gjennomføringen av aviklingen. I brevet innbød han de berørte parter, -fylkesmannen, daglig leder for boligtiltakene, departementet, kommunene og de samiske organisasjonene til møte angående saken.

Norske Samers Riksforbund sendte omgående kopi av Fylkesmannens brev til Sámiid Sær'viene i de berørte kommunene (Kautokeino, Karasjok, Tana, Porsanger og Nesseby). Siden vi ikke hadde fått kopi av kommunaldepartementets brev, ba vi om dette også. Dette ble ettersendt sámiid sær'viene.

Som vi vet er Tysfjord kommune også med i boligtiltakene. Det var ikke nevnt i Fylkesmannens brev. NSR sendte imidlertid kopi av de ovenfornevnte brev til orientering til Tysfjord Sámiid Sær'vi, Tysfjord kommune, sosialsefene i Tysfjord og Nordland Fylke. Svarfristen var satt til 1.mai 1978.

Da årsmeldingen gikk i trykken var det ennå ikke tatt noen endelig avgjørelse i saken.

11.0. SAMORDNING AV SAMISKE SPØRSMÅL I SENTRALADMINISTRASJONEN

I brev av 13.mars d.å. innkalte Landbruksdepartementet NSR sammen med NRL, Norsk seksjon av Nordisk Sameråd, Norsk Sameråd, Samisk Utdanningsråd og Utviklingsfondet for de sentrale samiske bosetningsområder til et møte i Oslo 10. mai d.å. vedrørende samordning av samiske spørsmål i sentraladministrasjonen.

Bakgrunnen til Landbruksdepartementets innkalling var at de følte behov for at det i sentraladministrasjonen fantes noen med samiske spørsmål som sin hovedoppgave. Landbruksdepartementet ble etter Norsk Sameråds opprettelse i 1963 satt til å koordinere samiske spørsmål, uten at dette førte til noen utbygging eller tilpassing av administrasjonen i departementet med sikte på å løse denne samordningsoppgaven.

Med innkallelsen fulgte et notat, men siden dette var et internt arbeidsdokument kunne administrasjonen ikke sende dette ut til sámiid sær'viene.

Leif Halonen hadde imidlertid via diktafon framlagt et forslag. (Se vedlegg 4). Dette, sammen med et notat fra hovedsekretøren (se vedlegg 5) ble sendt alle Sámiid sær'vier til uttalelse, innen 5.mai. Det var 5 sær'vier som kom med uttalelse. Alle fremhevet viktigheten av at de samiske organisasjonene måtte styrkes dersom nyordninger skulle gjennomføres i sentraladministrasjonen.

På styremøte 22. og 23. april d.å. ble denne saken tatt opp til behandling, og følgende vedtak ble fattet under sak 34-78:

"De samiske organisasjonene har tidligere motsatt seg at den rådgivende funksjon m.h.t. samiske spørsmål skal utøves av organer uten samisk innflytelse. Man har derfor også tidligere vært svært skeptisk til Norsk Sameråd i den utstrekning de samiske organisasjoner ikke har noen direkte innflytelse på dette rådets sammensetning.

Den praksis som departementet har benyttet ved oppnevning av medlemmer til Norsk Sameråd, hvor en rekke fremtredende samiske talsmenn i løpet av de siste årene har hatt sete, har medført at den tidligere skepsis er avtatt noe.

Norske Samers Riksforbund er innforstått med at det fra forskjellig hold er blitt at Norsk Sameråd oppløses. Det er i denne forbindelse blitt hevdet at de samiske organisasjoner, ved sine organer og de opprettede sekretariater, nå er istand til å ivareta den konsultative funksjon som Norsk Sameråd var forutsatt å skulle utøve.

NSR er en organisasjon som har som formål å vareta samtlige norske samers interesser. Vi anser NSR i denne forbindelse å ha et langt mere omfattende formål enn vår broderorganisasjon NRL, som av myndighetene blir forutsatt å være kun en næringsorganisasjon. Som næringsorganisasjon innrømmer vi at NRL nok må sies å fått en betydelig med innflyttelse i sine spesielle saker gjennom reindrifts-avtalen.

Det er imidlertid en kjennsgjerning at denne medinnflyttelse ikke er like sterk i saker som berører forhold utenfor reindriften.

I det notat som er oversendt oss ved departementets brev av 13. mars d.å., fremgår at den vesentligste endring i forhold til den bestående ordning er at den rådgivende funksjon overføres fra Norsk Sameråd til en interdepartementalt råd med statssekretæren i Landbruksdepartementet som formann. NSR er av den oppfatning at dette vil være et tilbakeslag i forhold til den etablerte ordning. Det anføres i denne forbindelse spesielt at de samiske organisasjoner som sådanne ikke er innrømmet den status vi mener de har krav på som organisasjoner for en etnisk gruppe.

Styret i NSR viser i denne forbindelse til resolusjon nr. 1 fra landsmøte i Norske Samers Riksforbund 1977. Spesielt til det reiste forslag om samelov.

Styret i NSR er av den formening at omfattende endringer i den etablerte administrasjon av samesaker ikke har så mye for seg før det måtte foreligge en lov eller en annen likeverdig garanti (internasjonale konvensjoner) for den samiske befolkningsstatus.

De øvrige deler av departementets notat synes i første rekke å knytte seg til rent kontortekniske forhold hvor NSR ikke har forutsetninger til å uttale seg i det hele tatt."

2. mai d.å. var NSR og NRL's statusutvalg samt formennene i de to organisasjonene innkalt til å drøfte denne saken. Dessverre møtte verken NRL's medlem i utvalget eller NRL's formann.

AU i NSR i samarbeid med statusutvalgets representantene Egil Utsi og Alf Isak Keskitalo behandlet sammem denne saken.

Følgende ble vedtatt:

"NSR vil gi uttrykk for følgende synspunkter som er basert på en vurdering av hva som best samsvarer med tradisjonell samisk demokratisk tankegang. Disse synspunktene må være prinsippielt tiltrådt av myndighetene før de samiske organisasjonene kan vurdere administrative reformer.

1. Registrering av den samiske befolkningen.

- rekursiv definisjon (ref. def. på finsk side)
- samisk mantall på definisjonsgrunnlaget (ref. samemantallet i Finland)

2. NRL og NSR må godkjennes som forhandlingspartnere for å

- forhandle om tidsbestemte reformer
- forhandle om samisk representativitet og legalitet på grunnlag av mantallet (Sameparlament, stortingsrepresentasjon etc.)

3. De store samiske kommuner deltar konsultativt i forhandlingene, med sikte på bl.a.

- snarlig kommunale forvaltningsreformer (administrasjonsmåte, utdanning, konsesjons- og utmarkshjemler m.v.)
- de store samiske kommuners framtidige plass i et samisk statsmønster
- spesielle statstilskott for å mangfoldiggjøre utvidet samisk kommunal aktivitet.

På dette grunnlaget fikk NSR's hovedsekretær i oppdrag å utarbeide et notat (se vedlegg 6).

På møtet i Oslo 10. mai d.å. møtte: .

Landbruksdepartementet

Justisdepartementet

Miljøverndepartementet

Sosialdepartementet

Kirke- og Undervisningsdepartementet

NSR : Formann Peder Andersen og nestformann Leif Dunfjeld

NRL : Formann Anders Oskal

Norsk seksjon av Nordisk Sameråd : Leif Halonen

Norsk Sameråd: Formann Harald Samuelsberg og sekretær Petter Nedrejord

Samisk Utdanningsråd : Formann Hans Eriksen og daglig leder Edel Hætta Eriksen

Utviklingsfondet : Harald Hirsti

I tillegg møtte museumslektor Bjørn Aarseth og rektor Ole Einar Olsen

Statssekretær Ole K. Sara ledet møtet.

Det ble fra Landbruksdepartementet presisert at deres notat ikke var forutsatt å være annet enn et diskusjonsgrunnlag. Det kom derfor ikke ut noe konkret forslag. Landbruksdepartementet skal derimot utarbeide et notat utfra diskusjonen samt det materiale som ble lagt fram.

Fra samisk hold (både fra de to organisasjonene og de samiske representantene ellers) ble det sterkt understreket at en egen avdeling for reindrift og samesaker m.m. med personer som Landbruksdepartementet mente var sakkyndige i samiske spørsmål, ikke var tilstrekkelig for å forberede samordninger av samiske spørsmål i sentraladministrasjonen. Videre at en nedleggelse av Norsk Sameråd under de rådende forhold ville medføre en "kommunikasjonssvikt" mellom organisasjonene og departementet. Generelt kan det vel sies at NSR's linje ble fulgt.

Styret ber om fullmakt fra Landsmøtet til å arbeide videre med saken for å kunne fremlegge et konkret forslag ovenfor Landbruksdepartementet.

12.0. NAVNEENDRING

Det er innkommet forslag fra Erling Johan Krogh om at Norga Sámiid Riikasær'vi - Norske Samers Riksforbund endres til Samenes Riksforbund i Norge.

Han har begrunnet sitt forslag slik:

"Det nåværende navnet har i seg sjøl innebygget det kunstige skillet mellom samer i de nordiske land som de enkelte lands grenser utgjør. Det å benytte benevnelse som norske samer, svenske samer og finske samer, er etter min mening, å gå på premisser satt opp av andre. Etter samisk tenkemåte og tradisjoner har det aldri eksistert noen grenser mellom samer i de forskjellige land. Vi er alle samer, uansett om vi bor i Norge eller noe annet sted.

Ved å forandre navnet etter mitt forslag, vil man understreke det faktum at vi samer er ett folk som er blitt adskilt ved hjelp av kunstige grenser, opprettet av storsamfunnet. Denne forandringen kan synes å være ubetydelig, men jeg mener at den nyanse forskjell mellom det eksisterende navnet og mitt endringsforslag er viktig for å understreke enheten blant samer, uavhengig av de enkelte lands grenser."

NSR har bedt samiidd sær'viene behandle forslaget. En del av sær'viene har svart på henvendelsen. Disse stiller seg positivt til endringsforslaget.

Landsmøtet oppfordres til å ta stilling til de fremkomne forslag:

Navnet Norga Samiidd Riikasær'vi endres til: 1. Sámiid Riikasær'vi Norgas

2. Sámiid Riikasær'vi Dáŋabæl'de

13.0 LANDSMØTEPROTOKOLLEN

Landsmøteprotokollen ble sendt ut til samtlige sámiid sær'vier rett etter påske. Resolusjonene fra Landsmøte ble sendt hovedkontorene til de politiske partier som er representert på Stortinget.

VEDLEGG 1 (3.3.)

3. Foreløpig ramme for utredningen

Man gjennomgikk forslaget til mandat.

a.ad. definisjoner

Det vil være nødvendig å utarbeide endel forholdsvis presise definisjoner. Det følgende ble^a oppfattet som foreløbige begrepsavgrensninger:

"same"

En ble enige om at det finske parlamentets definisjon vil høve best. (en språklig definisjon) (d.v.s. en rekursiv definisjon form. anm.)

- "samisk bosettingsområde"

områder der det tradisjonelt har bodd samer og der det bor samer idag. (Nord-Norge, Trøndelagsfylkene og deler av Hedmark og Møre- og Romsdal)

- "samisk kjerneområde"

det vil være nødvendig med gradering av statusspørsmål med hensyn til konsentrasjonen av samisk bosetting f.eks.

- 10 % samisk befolkning
- 50 % samisk befolkning

- "tradisjonelle samiske næringer"

reindrift
utmarksnæringer
elve- fjord og kystfiske
jordbruk
transport og handel
duoddje

b.ad. lovregler

Man ble enige om følgende eksempler på lovregler og forordninger som bør studeres med hensyn til relevans for samiske forhold:

Reindriftsloven
Skoleloven
Bergverksloven
Innlandsfiskeloven
Reglene for statens umatrikulerte grunn
Verneplan for vassdrag
Boligtiltakene for Indre Finnmark
Ressursutvalget for Finnmarksvidda
Utviklingsfondet for de samiske bosetningsområder
Pensjonsordningen for reindriftssamene
Stipendieordningen for samisk ungdom
Reindriftsadministrasjonen
Norsk Sameråd
Samisk Utdanningsråd
Kulturrådets spesial komiteer
Særlige institusjoner og skoler
Sørordninger ved opptak til lukkede studier
Norsk - Svensk reinbeitekonvensjon
Reindriftsavtalen
Lappecodicillen
Gjerdekommisjonen Norge - Finland m.v.
FN's konvensjon om menneskerettighetene
ILO konvensjonen
Internasjonal Naturvernkomisjon
Nordisk Samarbeidsprogram

Samekomiteens Innstilling
Innstilling om Husflid som støttenæring
Nord-Norge planen. St.meld. nr.13
Ordninger i Grønland og Nord-Amerika
Fylkesplanene
Arbeidet med ny reindrifftslov
Instituttets miljøprogram og hist. jur. prosjekt
Naturparker og fredningsordninger i fiskeriene
Fiskerigrenseutvidelsene
Nordiske rekommendasjoner
Sørordninger for samisk husflid

Det bør sendes ut rundskriv med oppfordring om å få tilsendt lover og regelverk, samt utredninger. (AIK har ikke kunnet gjennomføre dette)

c.ad. forslag til løsninger og tempoplan

Man ble enige om at følgende momenter må utredes som grunnlag for forslag til løsninger:

- oppfølging av rettsdanningsprosessen med hensyn til samisk rett til "land og vann"
- rett til inntekt av utnyttelse av naturressursene
- grunnlag for folketelling og registrering av den samiske befolkning
- grunnlag for et evt. samisk parlament
- spesielle statusordninger
- spesielle administrasjonsordninger i de samiske områdene
- skatteordninger

Som en ser er det et omfattende kompleks utvalget har berørt. En ber altså organisasjonene ta stilling til om utvalget kan fortsette sitt arbeid på dette grunnlag, eller om statusarbeidet skal fortsette på denne form. Dersom statusutvalget skal fortsette, ser undertegnede det som viktig at man først får avklart selve definisjonsproblemene, og deretter vurderer hvor mye arbeid som skal legges i de øvrige faser i samråd med organisasjonenes styrer.

Alf Isak Keskitalo
(sign.)

VEDLEGG 2 (3.4.)

INSTRUKS FOR SEKRETARIATET

1. Myndighets- og ansvarsområde

Sekretariatets hovedoppgave er å betjene styret i NSR, herunder å utføre det arbeid som pålegges det av styret og landsmøtet.

Dessuten skal sekretariatet assistere lokal- og fylkeslag så langt råd er.

Sekretariatet skal videre av eget tiltak ta opp andre saker som er av betydning for organisasjonen, så langt det er mulig.

Sekretariatet skal virke som NSR's faste kontaktorgan overfor almenheten, myndighetene og andre organisasjoner.

Sekretariatet kan handle på styrets vegne uten forutgående styrebehandling i følgende tilfelle:

- Hastesaker hvor det ikke er tid til å avvente styrets behandling, og hvor NSR's interesse vil bli skadelidende om det ikke handles raskt.
I slike tilfelle skal samtykke fra formann - nestformann innhentes, om mulig.
I hastesaker av prinsipiell karakter, som tidligere ikke er behandlet av styret,

skal formannens - nestformannens samtykke innhentes. Det skal også, om mulig, tas forbehold om styrets godkjennelse.

- Avgi uttalelse i saker som tidligere er direkte eller prinsipielt behandlet av styre eller landsmøte.
- Besvare henvendelser og foreta administrativ behandling, hvor det ikke fattes realitetsavgjørelser eller avgis bindende uttalelser.

Styret skal ved gjenpart og på første styremøte gjøres kjent med saker hvor sekretariatet har handlet på styrets vegne etter fullmakt.

Sekretariatet skal også ellers holde styret løpende orientert om arbeidet.

2. Stillingens betegnelser.

Intern myndighets- og ansvarsfordeling i sekretariatet.

Sekretariatet bemannes med en hovedsekretær og kontorhjelp etter behov.

Hovedsekretæren har ansvar for sekretariatets samlede virksomhet.

Hovedsekretæren skal i samsvar med punkt 1:

- forberede saker for styret og arbeidsutvalget
- føre styrets, arbeidsutvalgets og landsmøtets protokoller, samt sørge for ekspedering av vedtak og resolusjoner
- stå for den daglige kontakt med lokallag, andre organisasjoner, myndighetene, presse og publikum forøvrig i samråd med styret og formannen
- sørge for framleggelse av årsberetning, regnskap og revisjonsberetning
- ha hovedansvaret for organisasjonens arkiv
- forvalte organisasjonens økonomi etter styrets vedtak og retningslinjer
- fordele og lede arbeidet i sekretariatet

3. Ansettelsesvilkår

Styret fastlegger i det enkelte tilfelle ansettelsesvilkårene i samsvar med gjeldende lovverk og etter mønster av regelverket for statsansatte i lignende offentlige stillinger. Om ikke annet er avtalt er den gjensidige oppsigelsestid 3 mnd.

NSR oppretter pensjonsavtale for de ansatte.

4. Økonomiske og driftsmessige forhold

Det stilles etter avtale med formann og kasserer et beløp til rådighet for sekretariatet, til dekning av løpende kontorutgifter, driftsutgifter og nødvendige utstyrsanskaffelser av mindre omfang. Øvrige utgifter, herunder reiseutgifter, dekkes av kasserer etter regning som attesteres av formannen.

Større reiseutgifter kan allikevel forskutteres av sekretariatmidler mot etterfølgende godkjennelse.

Regnskap over forbruk av sekretariatets midler sendes kasserer med bilag til fastsatte tidsintervaller, gjenpart sendes formannen.

VEDLEGG 3

Sak 29.77 Samefond.

På grunnlag av styrevedtak av 18.11.76 fra Norske Samers Riksforbund ble spørsmålet om opprettelse av et samefond tatt opp på ny. Vedtaket som ble gjort gikk ut på at saken skulle utsettes inntil det var undersøkt hvordan tilsvarende spørsmål var løst i Sverige. Vedtektene for det svenske samefond foreligger nå, kfr. kontorlederens notat av 25.11.77 om samefond.

Vedtak: Norsk Sameråd har på bakgrunn av vedtak av 18.11.76, sak 42-76, og vedtak av 22.6.77 fra styret og Landsmøtet i Norske Samers Riksforbund, behandlet spørsmålet om opprettelse av et samefond. Samerådet har på et tidligere tidspunkt gått innfor opprettelse av et slikt fond, kfr. vedtak av 3.4.66, sak 21-66. Senere er det - i 1975 - opprettet et utviklingsfond for de sentrale samiske bosetningsområder. Utviklingsfondets virksomhet er imidlertid tidsbegrenset til 5 år og med geografisk avgrensning. Fondet trenger idag tilførsel av ny kapital dersom det skal kunne fungere etter hensikten, og rådet ber om at slik kapital blir bevilget i de kommende 3 år for å følge opp Stortingets vedtak i saken.

Rådet viser til vedtaket i sak 21-66 og rår til at spørsmålet om opprettelse av et samefond blir utredet og satt i verk fra den tid Utviklingsfondet opphører med sin virksomhet. Herunder må også andre sider av statsbevilgningene til forskjellige formål, såsom tilskott til kulturtiltak og husflidsvirksomhet vurderes, og spørsmålet om slike tilskott skal kanaliseres gjennom samefondet må bli avklart. De avtaler man i dag har om tilskott til reindrifts- og jordbruksnæringen holdes utenom samefondet. Rammen om samefondets virksomhet må gjelde alle samiske bosetningsområder, uten geografisk avgrensning. Enstemmig.

VEDLEGG 4

FREMTIDIG ORGANISASJONSFORMER INNENFOR STATSADMINISTRASJONEN FOR BEHANDLING AV REINDRIFTS OG SAMESAKER.

Opplegg: Leif Halonen

Det forutsettes at regjeringen uansett politisk farge, vil ha behov for å administrere reindrift og samesaker på en eller annen måte og også koordinere disse problemene som reiser seg med samiske fremstillingen.

Jeg forutsetter at den koordineringsformen som regjeringen vil omtrent ikke uvesentlig form for samiske organisasjons og samisk organisasjons liv.

I dag er reindrift og samesaker koordinert i Landbruksdepartementet gjennom kontoret for reindrift, samesaker m.m. Dette kontoret ligger underlagt jord- og konsesjonsavdelingen i Landbruksdepartementet med 1 ekspedisjonssjef på toppen. Over reindriftskontoret sitter det en byråsjef med 2 konsulenter.

Det vil være ønskelig at reindrift og samesaker kommer opp på et høyere administrativt nivå enn idag. Gjennom et kontor som Reindriftskontoret.

Den beste løsning etter mitt syn vil se ut til å være at Reindriftskontoret dekkes ut av Jord- og konsesjonsavdelingen. At det opprettes en egen avdeling for reindrift og samesaker underlagt. Det kan på sikt være nødvendig å opprette flere kontorer under denne avdelingen. Over denne avdelingen vil det en ekspedisjonssjef og hvert kontor vil da bli bemannet med 1 byråsjef og sannsynligvis en del konsulenter.

Denne løsning vil ha den fordel at toppledelsen i avdelingen til enhver tid har forholdsvis god kjennskap til det som rører seg, bl.a. i reindriftsspørsmål og alle samesaker hvor også NSR inngår. Ikke som nå hvor vi har ekspedisjonssjef på toppen som i liten grad har forståelse og er opptatt for å løse de problemer som rører seg både på reindriftsektoren og på samiske organisasjoners side. Dette systemet vil ikke være avhengig av hvilken person som sitter som ekspedisjonssjef, i og med at ekspedisjonssjefen ikke har noen andre gjøremål enn akkurat dette med å administrere reindrifts- og samesaker, avdelingen i Landbruksdepartementet.

Det vil være naturlig at denne avdelingen ligger i Landbruksdepartementet i og med at Reindriftskontoret vil måtte ligge i Landbruksdepartementet.

For de øvrige departementets vedkommende vil det være naturlig at samtlige saker uansett hvem som skal bevilge midlene, eller behandle sakene at disse har vært en tur innom dette koordineringsorgan, den er da sikkert en viss kontinuitet og den er sikret enn viss ensartet behandling.

VEDLEGG 5

NOTAT VEDRØRENDE FORSLAG OM NY ADMINISTRASJONSORDNING I SENTRALADMINISTRASJONER.

Det er kommet forslag fra Leif Halonen om ny administrasjonsordning for reindrifts- og samesaker. Forslaget går kort ut på at forvaltningen av disse skal flyttes opp på et høyere administrativt nivå. Før har disse sakene soknet inn under Jord- og konsesjonsavdelingen med et eget kontor for reindrift m.m. i Landbruksdepartementet.

I dette skrivet vil vi forsøke å bringe inn flere synspunkter i saken. Vi vil imidlertid på det sterkeste understreke at vårt skriv ikke er noe Sámiid Sær'viene skal forkaste eller slutte seg til.

Oppbygging av et departement.

I skissen over departementer er departementets stilling delt inn i politiske og ikke politiske stillinger. I realiteten fungerer adm. apparatet på en annen måte. Administrasjonsapparatet har ofte en klar politisk funksjon. I kraft av å være et lovforberedende og saksutredende organ, har administrasjonen store muligheter til å påvirke den endelige avgjørelsen. Det er en tradisjonell oppfatning at administrasjonsapparatet, er det leddet i forvaltningssystemet, hvor en kun tar faglige hensyn. Dette er et syn som bør modifiseres. Inndelingen i politiske og ikke politiske organer i departementet er en ideell, men ikke en reell inndeling.

"Det er klart at administrasjonen under saksbehandlingen ofte er nødt til å foreta vurderinger og avgjørelser som er av politisk betydning. Dette gjelder ikke bare for lovforberedelser, men også ved utredning av andre saker - samt utøving av fullmaktslover.

Denne deligerte myndigheten blir av større politisk betydning etter hvert som flere og flere saksområder blir overført til administrasjonens endelige avgjørelse." (Johnsrud-Sandberg: Politisk ABC s.45)

Utifra den kjennsgjerning at det ved ansettelse av embetsmenn i departementet, tas politisk hensyn, kan en vel neppe tenke seg at denne i saksbehandling vil være politisk nøytral. Embetsmannen vil, - uten tvil, - ha bestemte oppfatninger om hvordan saker bør løses.

Hvordan er "samesaker" blitt forvaltet hittil?

Innenfor det norske administrative og politiske system, er samene aldri blitt betraktet som en egen folkegruppe (etnisk gruppe). Med dette menes et folk som har den samme historisk og kulturelle bakgrunn. Samene har hittil bare eksistert som en undergruppe av den norske folkegruppen, riktignok definert som å ha sær-egen kultur og et særegent språk.

Offisiell politikk går ut på at denne kulturelle varianten, samene, må gis de samme rettighetene og mulighetene som resten av den norske befolkning. Dette er et eksempel på den norske likhets- og velferdsideologien som uttrykker at alle skal få lik del av godene. Rangeringen av disse verdiene er det imidlertid majoritetssamfunnet selv som bestemmer.

For myndighetene vil "de samme rettighetene og mulighetene" si identiske rettigheter og muligheter. Hva de ikke tar i betraktning er at denne identiske behandlingen, vil føre til forskjellige utslag på nordmenn og samer i og med at det her er snakk om to forskjellige folkegrupper, og alle lover og regler er bygget på den ene folkegruppens verdipremisser.

Som vi ser, slår myndighetenes egen likhets- og velferds politikk feil. Like rettigheter betyr ikke nødvendigvis identiske rettigheter.

Det er et faktum at samene er en egen folkegruppe og at de har rettigheter i kraft av det, og i kraft av å være urbefolkningen i de områder de bosetter.

Det er også dessverre et faktum at myndighetene overser den etniske dimensjonen (dvs. samer som egen folkegruppe) i behandlingen av saker som angår samer.

Verken myndighetene eller de norske politiske partiene har utarbeidet noen helhetlig syn på "samepolitikk". Behandlinger av saker som angår samer, er derfor blitt tilfeldig og avhengig av enkelt personers syn på hva som er riktig. Handlingsplaner i form av stortingsmeldinger og forslag til nye administrasjonsordninger, gjenspeiler nødvendigvis ikke myndighetenes prinsipielle holdning til "samepolitikk", men heller mangelen av den. Fra myndighetenes side, blir vansker med administreringen av saker som angår samer, sett på som et forvaltningsspørsmål, og ikke som et politisk spørsmål.

Løser den nye administrasjonsordningen myndighetenes problemer?

En flytting av forvaltningen av reindrifts- og samesaker til et høyere administrativt nivå, fører nødvendigvis ikke til en løsning av myndighetenes problemer.

Så lenge det innenfor det norske administrative og politiske systemet, ikke finnes noe enhetlig syn på "samepolitikk", vil også forvaltningen av "samesaker" være tilfeldig. Avgjørelser av viktig politisk karakter vil være opp til den enkelte embetsmann.

Den norske forvaltningsloven kan ikke overføres direkte til bruk i forvaltninger av "samesaker".

Men så lenge myndighetene ikke formelt godkjenner samene som egen folkegruppe (etnisk gruppe), kan samene ikke få noen særrettigheter dvs. andre rettigheter enn det det innebærer å være norsk statsborger. (Det står ingen ting om samene i Grunnloven eller andre lover, m.a.o. samene eksisterer ikke som folkegruppe i Norge.)

Organisasjonens rolle.

Under landsmøtet i Hattfjelldal 20.juni 1977, sa statsråd Oskar Øksnes i sin innledning, følgende:

"Norske Samers Riksforbund er, slik jeg har oppfattet det, en ideell organisasjon for alle samer uansett yrke eller bosted. Jeg antar at organisasjonen i hovedsak arbeider med generelle problemer som samene har som etnisk minoritet, bl.a. knyttet til språklig og kulturell bakgrunn. Regjeringen har også lagt vekt på disse problemer, samtidig som det må skapes et reelt grunnlag for at samer i alle yrker og alle områder kan få del i dette land.

Regjeringen har også lagt vekt på å finne løsninger som er og kan anbefales av de samiske organisasjoner."

Dette kan anses som en direkte anerkjennelse av NSR som en reell forhandlingspartner. Imidlertid må det påpekes at dersom det ikke foreligger noen formell anerkjennelse, vil det alltid være tilfeldig når NSR anses som forhandlingspartner eller ei. Under behandlingen av saker, skal departementet stå i nær kontakt med de berørte parter, - deres organisasjoner og interessegrupper. Dersom de samiske organisasjonene skal kunne følge opp er det nødvendig med:

1. Formell godkjenning i lovs form de samiske organisasjonene som reell forhandlingspartner og remissinstans.
2. En styrking og oppbygging av de samiske organisasjonene.

Det siste må sees på som en absolutt nødvendighet dersom de samiske organisasjonene skal få en reell medinnflytelse, og være istand til å imøtekomme den samarbeidslinje som regjeringen i St.meld.33 (1973-74) har lagt opp til med de samiske organisasjonene:

"Utviklingen må styres i samarbeid mellom sentrale og folkevalgte organer. Regjeringen anser det for vesentlig at samenes organisasjoner deltar i samarbeidet og at de derved utvider den demokratiske styringsprosess". (s.32) (vår understrekning)

De samiske organisasjonenes medvirkning når det gjelder forvaltningen av samiske saker, må være en selvfølgelighet for at den demokratiske styringsprosessen også kan sies å gjelde samene.

Fra enkelte hold er det påstått at samene har muligheter til å påvirke avgjørelser gjennom det etablerte parlamentariske systemet vi har i Norge idag (kommunestyre, Fylkesting, Storting og politiske partier). Dette er oppfatninger en hører spesielt i det såkalte "samiske kjerneområdet".

Områdene som samene bosetter er imidlertid langt større. I kommunene utenfor det såkalte kjerneområdet, er samene i mindretall. De har derfor minimale muligheter til å påvirke og medvirke i de etablerte styringsorganene. (At samene er i majoritet i de enkelte områder sikrer nødvendigvis ikke en samisk representasjon i styringsorganene.)

Deres muligheter kan være samiske organisasjoner. Men for at disse mulighetene til å bli hørt skal være reelle, må også de samiske organisasjonene gis en status som samenes talerør.

En kan si at samiske organisasjoner på en måte kan fange opp og formidle videre de ideer, tanker, ønsker og mål samer, som ikke finner sin plass innenfor det nåværende parlamentariske system har.

I den foreslåtte ordningen er det meningen at Landbruksdepartementet skal koordinere behandlingen av "samesaker". Så lenge myndighetene ikke har noe prinsipielt syn på behandlingen av disse, kan den foreslåtte ordningen lett føre til såkalte "sameekspertes".

Det er selvfølgelig enklere for myndighetene å henvende seg til dette koordineringsorganet enn til organisasjoner utenfor deres eget system. Dette vil ytterligere svekke de samiske organisasjonenes posisjon og dermed samenes muligheter til å påvirke avgjørelser som angår dem selv.

Vi har tidligere i skrivet latt være å problematisere uttrykket "samesaker". Dette fordi det idag synes som om folk bare bruker dette ordet uten å tenke over hva det egentlig innebærer.

- Hva er "samesaker".
- Hvem er det som skal definere hva som er "samesaker".
- Er det naturlig at samesaker sokner inn under Landbruksdepartementet.

Oppsummering:

Før nyordninger innenfor sentraladministrasjonen kan finne sted, må vi få en:

- formell godkjenning i lovs form av de samiske organisasjonene som reelle forhandlingspartnere og remissinstans.
- styrking og oppbygging av de samiske organisasjonene.
- godkjenning av samene som en folkegruppe (etnisk gruppe) med en egen historisk og kulturell bakgrunn.

VEDLEGG 6

NOTAT ANG. SAMORDNING AV SAMISKE SPØRSMÅL I SENTRALADMINISTRASJONEN.

På bakgrunn av Norga Sámiid Riikasær'vis formålsparagraf som lyder som følger:

- "a) å hevde den samiske folkegruppes rettigheter ovenfor myndighetene og ovenfor almenheten
- b) å befordre og koordinere aktiviteter og meningsyttringer beregnet på å bedre den samiske folkegruppes stilling sosialt, kulturelt og økonomisk
- c) å sørge for at korrekt informasjon om saker som angår samene blir gjort tilgjengelig for almenheten."

Og på bakgrunn av en vurdering av hva som best samsvarer med tradisjonell samisk tankegang, vil NSR gi uttrykk for følgende synspunkter.

NSR mener disse synspunktene må være prinsipielt tiltrådt av myndighetene før de samiske organisasjonene kan vurdere administrative reformer innen sentraladministrasjon.

1. Registrering av den samiske befolkning.

- Denne registrering bør baseres på en rekursiv definisjon av hvem som er same.

Ref. forslag til Samelov i Finland Kap.1 Same og Sameområdene

§1 "Same är en person, som själv eller av vars föräldrar eller far- eller morföräldrar åtminstone den ena enligt en av finska sektionen av Nordiska Samerådet år 1962 utförd befolkningsundersökning befinns ha lärt sig samiska såsom sitt första språk.

Same är också person, av vars föräldrar eller far- eller morföräldrar åtminstone en enligt ovanstående har varit same.

Sameparlamentet kan efter ansöken godkänna som same en sådan person, som det finner sitt ursprung eller levnadsätt höra till den samiske folkegruppen.

Person som inte är same, men som är gift med same eller som är änklings änka efter same, är juridisk sett same"

På definisjonsgrunnlaget lages et samisk mantall. Ref. forslag til Samelov i Finland Kap.1 Same og sameområde.

Fortsettelse av §1.

"Over samerna förs det ett register, vari årligen införs ovan nämnd person, som räknas som same och varur avlägsnas de som avlidit och de personer, som skriftligen ansökt att bli avförda från registret. Sameregistret handhas av Statistikcentralen".

Her kan nevnes at selv om Sameloven ennå ikke er godkjent av den finske Riksdagen, praktiseres den f.eks. ved valg til Sameparlamentet.

NSR mener at den samiske status og de rettigheter den innebærer, tilknyttes samemantallet og ikke kun til enkelte næringsveier eller bestemte områder.

Dette for å unngå de problemene som gjør seg gjeldende i f.eks. Mexico når det gjelder tilskrivelse av etnisk status. Fra myndighetenes side er status som urbefolkning (indianer) definert tilknyttet:

1. Landarbeideryrket

2. Indiansk språk

Offisielt minker antallet urbefolkning siden både indiansk språk og landsarbeideryrket er på tilbakegang.

(Jmfør også situasjonen i Canada, status og non-status indianere; og situasjonen i Sverige der samisk status er tilknyttet reindriften.

Ved registrering av et samisk mantall, ønsker en å forhandle seg til demokratisk grunnlag i behandlingen av samiske saker, - og å legitimere de samiske organisasjonens forhandlingsposisjon ovenfor myndighetene. Dette er i samsvar med grunnleggende folkerettslige regler. (jfr. ILO-konvensjonen, forslag til Samelov i Finland) som kreves påbegynt praktisert i Norge.

2. NRL og NSR må godkjennes som forhandlingspartnere for å

- forhandle om tidsbestemte reformer

- forhandle om samisk representativitet og legalitet på grunnlag av samiske (Sameparlament, Stortingsrepresentasjon etc.)

Som en videre utvikling av de demokratiske tankegangen, kan NSR også tenke seg å trekke inn de store samiske kommunene.

3. De store samiske kommuner deltar konsultativt i forhandlingene, med sikte på bl.a.

- snarlig kommunale forvaltningsreformer (administrasjonsmåte, utdanning, konsepsjons- og utmarkshjemler m.v.)

- de store samiske kommuners framtidige plass i et samisk statsmønster
- spesielle statstilskott for å mangfoldiggjøre utvidet samisk kommunal aktivitet.

Det NSR vil foreslå, er at de samiske organisasjonene på møtet i Landbruksdepartementet

1. krever at de samiske organisasjonenes forhandlingsposisjon legitimeres (på grunnlag av samisk mantall)
2. og på basis av dette får slått fast den samiske befolknings status.

NSR vil peke på at administrative reformer innen sentraladministrasjonen, ikke vil løse myndighetenes problemer med forvaltningen og samordningen av samiske spørsmål. Det er først når de prinsipielle sidene hva angår samenes rettigheter er slått fast i lovs form eller annen likeverdig garanti (internasjonale konvensjoner), at spørsmål om administrative endringer kan tas opp til diskusjon.

På grunnlag av de framlagte synspunkter, ønsker NSR å diskutere felles retningslinjer for møtet i Landbruksdepartementet med de innkalte representantene for de samiske organisasjonene.

MERKNADER TIL STYRETS ÅRSMELDING MEARKAŠUBMI STIVVRA JAHKEALBMUHUSI

Ánde Somby

Duvdii ávdan gáčáldaga ahte man sivas NSR stivvra lea mánnan mielde dása ahte NRL galga oazžot 15 áirasa Dávviriiikaid Sámekonferánsii Árjátluovvai. Dan gá si eai berre oazžut æmbu gá 10 áirasa dohku. Son hálidii gal áinas diehtit man láhkai stivra sáhta mánnat NSR'a álimus orgána vuosta, dan máid si diibma læ dohkkehan.

Stilte spørsmålet om hvorfor NSR's styre hadde gått med på at NRL skulle få 15 delegater til Nordisk Samekonferanse i Arjeplog. NRL hadde først valgt 10. Ánde ville vite hvordan styret kan gå imot NSR's høyeste myndighet som Hattfjell-dal møtet var ifjor.

Peder Andersen

Ánddes lea riehta ahte stivvra lea dohkkehan NRL gáibadusa ahte juohkit Norgga juhkusa, 30 áirasa nu ahte goabbašat oazžoba 15 áirása dan bohte sámekonferanssi Árjátluovvis, ja dalle diedosge daddjat sáhta ahte stivra i leat čuvvun dan vuogi mi NSR'a riikačoahkkimis Hattfjelldálas mearriduvvui.

Oktasáš stivvra čoahkkimis januar mánus soabáigá NRL'a ja NSR'a stivvrat ahte berre eambu nannudit oktasáš barguvuogi ja dán sivas lea dát lundulaš ahte dat guoska máid dán áššiige, jos dat barguvuogi galga leat ovtadasis.

Det er riktig som det er sagt at styret i NSR har gått med på NRL's krav om å dele likt på delegat antallet til Nordisk samekonferanse, 15 delegater på hver. Og da kan man selvsagt si at styret ikke har fulgt landsmøte vedtaket.

Felles styremøte i januar mellom NRL og NSR styrer, tenkte vel mer på å styrke samarbeidet, samarbeid som også berører slike saker.

Mon lean maidai dasa mielde ovdidit okta vuođa daid organisasuvvnaid gaskas. Muttu gá geaččašta dan vuođa ala mii lea čujohuvvun NSR'a jákkealbmo husas, dábbe čuoččo na:

"NSR'as lea sagga stuorit ulbmil gá NRL'as". Árru leamin dat mearradus mii lea dahkon áktašaš čeahkkimis veaha ámas. Váilahan jákkealbmo husas mádda- ja lule sámiid radio sáddagiid birra. NSR ii leat gearggar daino áššiin jos vel dat ášši meanno-
duvvui ge diima riikačoakkimis. Middjide lea dieht radio ášši min guovlo sámide nu detalaš ahte dáhttu šeimet ahte NSR guorahálla dien ášši.

Jeg er enig at man bør fremme samarbeidet mellom organisasjonene, men sett i lys av en uttalelse i årsmeldingen fra NSR. Der står det: "NSR har langt mer omfattende formål enn NRK". Sett på den bakgrunn synes jeg at det var en litt merkelig avgjørelse styret har tatt. På landsmøtet i Kattfjeldal ble det drøftet sør og Lule-samiske sendinger i NRK, og jeg tror ikke at NSR er ferdig med saken, selv om det var diskutert på et møte. Har NSR tenkt å drøfte saken med NRK? For oss som bor i de sørlige områder er dette en så viktig sak, at vi synes at det er betenkelig at NSR ikke kan få en slik sak opp ovenfor NRK.

Peder Andersen

Mon návdon ahte Trondheim Sámiiid Sær'vi lea ožžun sihke NSR'a čallaga NRK'ii, gos maidai riikačoakkin resolušuvna čuvui faros, ja maŋŋil fas Elster čallaga NSR'ii.

Jeg tror at Trondheim Samiid Sær'vi har fått kopi av både NSR's skriv til NRK, Oslo og også NRK's svar som var underskrevet av Elster personlig.

Odd Mathis Hætta

Ii lean riehta stivvras gá dat lea mannan mielde ahte geaváhit 15 - 15 čuovdaga dávveriikaid sámekonferansi Arjeplogi. Doaivon ahte NBR livče boattan oktavuoti, gá jahkkebeale ávdal jus leddje válljejuvvun olbmot dohko.

Mugá mon dieđan lea WCIP Girunas dohkkehan ILO-konvensjuvna nr. 107. NSR bargu-
lávdegáddi lágai dan seamma gá WCIP 3. des. 1977.

Februar mános lea Norgga Sámeráđdis guorahallan ášši ja lea gávnahan ahte ii dan dárbaš dahkkehít. NSR'a ávdaolbmuš mánnu gálma máno máŋŋil njuolga vuosta maid NSR'a stivvra lá dákkán. Váidalan gá bargulávdegáddi dealla mendu álo čeahkkimiid, iige doala stivvra čohkkimiid.

Styret burde ikke gått med på å benytte 15-15 fordelingsnøkkel til Nordisk Samekonferansen i Arjeplog. Han trodde at NRL ville ha godtatt de valgene som var gjort for et halvt år i forveien.

Videre sa han at såvidt han vet så har WCIP godtatt ILO-konvensjonen nr. 107. Det samme har NSR's arbeidsutvalget gjort på møtet den 3. des. 1977.

Formannen var da også tilstede på Norsk Sameråds møte i februar hvor rådet går imot at det skal ratifiseres. Det sies at den er bra hvis den ratifiseres, men det er ikke noe krav. Han beklaget også at arbeidsutvalget selv holder alt for mange møter og styret heller sjelden.

Peder Andersen

Det mi dáhpuhuvai Norgga Sámeráđi čuokkimis, leai ahte mon evtuhin ahte Norgga Sámeráđi gálgga ávčuhit min riikaráđoehusa ratifiseret ILO-konvensjuvna nr. 107. Luoppas báđi čielgasit stuoraht oasis ahte ávčuhit Norgga ráđoehusa ratifiseret dán. Muhtiin áiggi maŋŋil báđi sámeráđi čálili mu lusa ja sán leai hui eaupečielgasis, ahte læ gá riehta čallon dat giehta čallon manus.

Danin son sáddege olgos buot ráđi láattoide dan, ja dáhto vástadusa ahte dohkehít gá dan vai eai.

Mon dieđihin ahte mun in dokket dan, ja divvun dan. Mon behtalan leat dien evtu-
hussii leat siválaččan.

Denne sak ble behandlet på Norsk Sameråds møte i februar. På møtet fremmet jeg forslag om at samerådet skulle anbefale den Norske Regjering om å ratifisere ILO-konvensjonen nr. 107. På dette grunnlag ble også rådet da til slutt enige om å anbefale for regjeringen, at ILO-konvensjonen anbefales ratifisert.

Det som senere skjedde er følgende:

En tid senere kom sekretæren i Norsk Sameråd på besøk, hvor han antydte det var veldig vanskelig for ham å forstå den håndskrevne vedtaket, men at han etter beste evne hadde renskrevet vedtaket, som han nu ville sende til samtlige rådsmedlemmer til gjennomgåelse og eventuelt å rette dersom nødvendig. Han hadde satt en rimelig svarfrist. Jeg var totalt uenig med vedtakets innhold og vi rettet dette på stedet, slik vi begge mente å huske. På grunnlag av dette, nekter ihvertfall jeg å ta ansvaret for det nevnte vedtaket.

Odd Mathis Hætta

Dat maid mon daddjen WCIP birra dien áššis, dat ii leat riehta, dan mon geasán ruoktot.
Dat mii guoska NSR'ii ja Norgga Sámeráđđai dat lea dás.

Jeg vil for ordens skyld korrigere at den fremstilling jeg gav når det gjelder WCIP er ikke korrekt, sånn at det trekket tilbake. Dette med NSR og Norsk Sameråd står ved lag.

Alf Nystad

NSR'a bæles læ áccan kr 215.000,- eisevál'diin, muttu eisevál'dit æi læt juolladan æmbo gá kr 200 000,-.
Mu mielas læ budsjetta mendo bas'kit bid'djun bajás. Áš'šit maid gál'gii ávdidit NSR'a čaša ii sáttá ávdidit gá læ rutta váddisvuočat. S. 15 jakkečiečalusas čájeha atte NSR - NRL gaskas læ ák'tasaš bar'go.
Mu mielas árrušii ain riek'tabuot atte mii mannat ain vii'dásæbbut ok'tasaš bar'gon, nu atte mii sáttášeimet oaz'žot ávta stuorra organisašuvna. Mas læ fábmá manábæl čačahit daid áš'šiid maid mii gæč'čalat oaz'žot áv'dan. Sáttá læt maid dat atte eisevál'dit æi læt nu sikkar goabba organisašuvna sii gal'get ávdabælla. biddjat.

NSR har for 1978 søkt om å få bevilget kr 215.000,- fra Landbruksdepartementet, men det er bevilget kr 200.000,-. Budsjettet er satt opp noe trangt. Saker som vi vil fremme gjennom NSR, de får vi ikke fremmet p.g.a. økonomiske problemer.

Det er gledelig at det i årsmeldingen s. 15 står at NSR og NRL har begynt å samarbeide. I fremtiden ville det ha vært bedre med en sterk organisasjon. En organisasjon som kan fremme sakene ovenfor myndighetene på en bedre måte enn det muligens gjøres i dag. Det er mulig at det kan være tvil ifra myndighetenes side om hvilken av disse to organisasjonene de skal velge som hoved forhandlingspartnere.

Arne Nystad:

På s. 19 i årsmeldingen står det slik (siste avsnitt): Styret ber om fullmakt fra landsmøtet til å arbeide videre med saken for å kunne fremlegge et konkret forslag ovenfor Landbruksdepartementet.

Er vi kommet så langt som det står påpekt her, konkret forslag ?

S. 19 jakkečiečalusas čuož'žo næ : Stivra dattu fábmódusa jakkečoaččimmas atte bar'gat vii'dásæbbut áš'šiin nu atte sátt'it buktit ávdan konkreta evtuhusa Ádnandoallodepartementi.

Læt gá ádná dan bæivai manne muččoi joav'dan, mu má čieč čuož'žo ákta konkretalaš evtuhus.

John Gustavsen:

Det har vært møte i Landbruksdepartementet om sentraladministrasjonen av samesaker. Vi har fått vite svært lite fra møtet og jeg blir betenkt når jeg ser notatet fra NSR.

I årsmeldingen s. 16 står det eks.: "Med innkallelsen fulgte et notat men siden dette var et internt arbeidsdokument kunne administrasjonen ikke sende dette ut til sámiid sár'viene."

Saker som skal tas opp i Landbruksdepartementet bør ikke være mer intern at samene selv får greie på hva det dreier seg om.

Jeg blir også betenkt når jeg ser notatet (vedlegg 4) av Leif Halonen.

Sitat : "Den beste løsning etter mitt syn".

Opplegget bærer mot en styring av samene fra Landbruksdepartementets kontor i Oslo og ikke fra den samiske grassrota.

Det bærer mot en udemokratisk behandling av samesaker med dette opplegget.

NSR, NRL og sámiid sár'viene må ikke finne seg i at samesaker behandles over hodet på den samiske befolkning. Den som skal behandle samesaker i departementet må ikke være valgt ut fra et norsk parti, men fra samene sjøl.

Arne Nystad:

s. 19 jakkediešahusas čuož'žo næ:

"Stivra dattu fábmódusa jakkečoak'kimis atte bar'gat vii'dásæbbut áššiin nu atte sátt'itit buk'tit áv'dan konkreta evtuhusa Ádnandoallodepartementi.

Læt gå ád'na dan bæi'vái mange mud'doi joav'dan, nu má dies čuož'žo, ákta konkretalaš evtuhus.

På s.19 i årsmeldingen står det slik:

(siste avsnitt) Styret ber fullmakt fra landsmøtet til å arbeide videre med saken for å kunne fremlegge et konkret forslag ovenfor Landbruksdepartementet.

Er vi kommet så langt som det står påpekt her, konkret forslag?

John Gustavsen:

Det har vært møte i Landbruksdepartementet om sentraladministrasjon av samesaker. Vi har fått vite svært lite fra møtet og jeg blir betenkt når jeg ser notatet fra NSR. S.16 i årsmeldingen står det eks:

"Med innkallelsen fulgte et notat men siden dette var et internt arbeidsdokument kunne administrasjonen ikke sende dette ut til sámiid sár'viene.

Saker som skal tas opp i Landbruksdepartementet bør ikke være mer intern at samene selv får greie på hva det dreier seg om.

Jeg blir også betenkt når jeg ser notatet (vedlegg4) av Leif Halonen.

Sitat "Den beste løsning etter mitt syn vil se ut til å være at Reindriftskontoret dekkes ut av Jord- og Konsesjonsavdelingen. At det opprettes en egen avdeling for reindrift og samesaker underlagt. Denne løsning vil ha den fordel at toppledelsen i avdelingen til enhver tid har forholdsvis god kjennskap til det som rører seg bl.a. i reindriftsspørsmål og alle samesaker hvor også NSR inngår."

Opplegget bærer mot en styring av samene fra Landbruksdepartementet's kontor i Oslo og ikke fra den samiske grassrota. Det bærer mot en udemokratisk behandling av samesaker med dette opplegget.

NSR, NRL og sámiid sár'viene må ikke finne seg i at samesaker behandles over hodet på den samiske befolkning. Den som skal behandle samesaker i departementet må ikke være valgt ut fra et norsk parti, men fra samene sjøl.

Dat læ læmašan ák'ta čoak'kin ædnadoallodepartementas dan áš'sái mii guaskahalla haldáhus doimahusa sáme áššide. Mii læt áž'žun dieđáhusa hui uccán dan čoak'kin birra ja šad'dan vaha balos gá oainán dán čállusa maid NSR læ čálistan.

s.16 jakkediešahusas čuož'žo omd:

"Gá báv'dejub'mi bášii de šuovoi fáros ák'ta čálos mii læ rákkaduvvon nu duo sis-káldas ássudakki, mii ii læn almos čálo!"

Daggar čállusat mât báttet ænadoallodepartementas æi galga læt æmbo čikkus gá dan atte sábmelažžat gal'get bæssat dan ságastallat gas'kanæset.

Ja mán læn vel æmbo bálos gá oainán dán čállusa maid Leif Halonen læ biddjan ávdan.

Lassičalos 4. "Dat buoremus čoavdamuš oaino miel'de læ atte boazodoallo- kántuv'ra oaz'žo čáv'dusa dan æna- ja konsesjons ássudagas. Dat rákkaduvvo sierra ássudat boazodoalo- ja sáme ássid várás. Dat čovdamuš das læ dat buorrin atte dat al'bmát gæt læt čák'kámin bajimus ássudagas, sii áž'žut juokke áigi buorre dávdo buot áššide mat gusket boazosábmelažžaid gáždagaide ja buot æra sáme áššide gás maidái NSR læ fáros."

Dat áro čárehæmen jus nie šad'da dilálašvuotta, de stiv'rejub'mi boatta ænadoallo-departementas ja sábmelažžat ieža æi bæsa stiv'ret. Dat ii læt demokratalaš vuogi miel'de mænnođit sáme áššiid.

NSR, NRL ja sámiid sær'vit æi galga dák'kehit atte mærradusat gal'get dak'kujuvvut sin oaiivi baddjil.

Sii gæt čák'kájit ávta departementas ja gal'get dakkat mæ'rádusaid sáme áššiid hárrái, æi galga lætvál'jejuvvon ieš gušetge dáža belludat ássudagas, muttu sábmelažžat gal'get ieža daid vál'ljet.

Leif Dunfjeld:

Innenfor statsforvaltningen opererer de med en form for gradering av dokumenter. Det er vesentligst regler om hvordan og hvilke dokumenter som skal være unndratt fra alminnelig offentlighet, det fremgår av offentlighetsloven. Dette dokumentet som vi mottok fra Landbruksdepartementet var benevnt som et arbeidsdokument av intern karakter og dermed ikke underlagt vanlig offentlighet, offentlighetslovens paragraf 5.

Styret har referert til det slik at det nærmest indirekte fremgår hva som står der.

De øvrige notater, utarbeidet av Leif Halonen og sekretariatet så var disse kun arbeidsdokumenter som ble sendt til alle sámiid sær'vier og den første saken vi kunne sette de ny tilsatte på.

Møtet i Landbruksdepartementet var karakterisert som et interdepartementalt møte, men dog slik at samiske organisasjoner og organer var tilkalt. Notat på grunnlag av dette møte vil bli tilsendt oss, men dermed ikke sagt at notatet vil være offentlig. Den dagen det måtte bli tatt et vedtak i denne saken her, da vil den være en offentlig sak og hvor NSR da vil være de aller første til å sørge for at sámiid sær'viene får den nødvendige informasjon.

Dat læ nu atte státa belludagas læ nu dilálašvuotta, dábbe læ dássadat alceset dain báppiriin. Dát dan almohuslágas čárehuvvo atte maggar dokumentat gal'get læt almulaž'ža.

Dát čálos mii bášii ænadoallodepartementas dat læi čil'gejuvvun atte dat læ bar'go-dokumenta, ja gáč'čojuvvoi intern dokumenta, mii gal'ga læt sis'káldas dokumenta.

Čállusa maid mii læt ad'dan Álgus Čejeha ja mæss, ta dan mii dan notata sisdoallo. Mii guos'ka daid æra báppariid dáfos mii báži Leif Halonen ja sekretariata bæles, mii læ sád'dejuovvon buot sámiiid serviide. Ja læi ák'ta dáina stuoramus áššiin maina dat ášša ál'bmot sát'te algahit bargo.

Coakkin L.dep. læi interdepartamental (siskáldas), muttu leddje gá sámelažžat dákku báv'dejuvvur.

Čalos dán čoak'kin hárrai mii gal'gat oaž'žot mannelis, muttu sátta vel dát ge čalos nu atte mii æt sátte dan dahkat almosin.

Muttu dan bæivi gá mærrádus dak'ku dan áššis, de læ dat æš'oi almulaš gáas NSR læ vuostas gutte sámiiid ser'viide adda diešo.

Aslak Nils Sara:

Gá gæč'čá ja lákká dan jakkedieđahusa čaša, dat ii sátte læt æra gá duottavaš maid stivra læ bar'gan. Ja erenoamážit gá smietta dan dili siste maid mii diettit NSR læ bar'gan. Uc'can rutta, uc'can bar'govæk'kit. Jakkedieđahus čajeha masa NSR læ ænemus dieddo iežas famoid bæles.

Omd: Vuogiatvuočagažaldagat, kulturpolitikkalaš áššit, ælahus - sosiaopolitikkalaš gažaldagat ja skuvlaáššit mat árrut læmen ádne dat stuoramus áššit NSR'ii.

G.S.S. læi mannan čavča ážžun NSR'as bar'goul'bmilin bargat ælahus gažaldagain, muttu dat ii namahuvvu jakkedieđahusas.

Evtohan atte jakkedieđahusa s.4 sik'kot eret dan mii guoska ælahus læv'degáddái "áv'daalmus læ hui heitut oamedáv'do gá ii læt čoallam ávtage čoakkima".

Jakkečoakkin ber're čujohit maggár áššiin riikasær'vi stivra gal'ga bar'gat boatte jagi.

Ávčuhan atte NSR'a jakkečoak'kin juoi'dá daddja nugá resolusjuvnan (jakkečoak'kin cal'kámuš) viessohuk'senáššuv'dna ja guovdaš sámeguol'loid áv'danat'tanfoanda birra.

Dán ráddjái ii læt dakkun mikkege atte NSR'a njuolgadusaid riev'dadit, nu atte jakkečoak'kin fer'te addit stiv'rii bargat dáina namma mál'sun áššin njuolgadusaid ektui.

Jeg er tilfreds med det arbeidet som kommer til uttrykk i årsmeldingen for NSR, tatt i betraktning den arbeidssituasjon NSR er under. Økonomien dårlig og lite folk til disposisjon for å fremme saker.

Har sámiiid sær'vieene sjøl vært nok aktive til å støtte opp om NSR's arbeid og om NSR's styre.

Årsmeldinger viser hovedspørsmål som NSR har arbeidet med rettsspørsmål, kulturpolitisk arbeid, nærings- og sosialpolitiske spørsmål og skolespørsmål.

G.S.S. hadde ifjor studieringer igang som behandlet samisk næringspolitisk spørsmål og som NSR's styre hadde gitt i oppgave. S.4 i årsmeldingen ser vi at NSR har hatt en næringsøkonomisk komite i arbeid og komiteen har ikke avholdt noen møter. Formannen i komiteen har uttalt at de lider av dårlig samvittighet p.g.a. at de ikke har hatt noen møter. Foreslår at vi stryker det siste bort.

Fra dette møte bør vi få med en resolusjon om boligaksjonen og om utviklingsfondet for de sentrale samiske bosettingsområder. De aksjonsplaner som er satt opp fra myndighetenes side må bli fulgt opp om.

På bakgrunn av statuettene for NSR vil jeg foreslå at navneendringer forslaget utsettes og at styret arbeider videre med saken slik at dette får en behandling ifølge statuttene.

Anders Somby:

Jakkediešahus sámiid ser'viin galgašii læt miel'de stivra jakkediešahus vuoi æmbu diešo áž'žot æra sámiid ser'viid birra.

Årsmelding til de lokale sámiid sær'vit burde vært med i årsmeldingen for styret slik at vi på den måten vet hva den enkelte sámiid sær'vi arbeider med. NSR bør også styrke sitt forhold til sámiid sær'viene som ligger utenfor de samiske kjerneområder. Saker som er bagateller for oss i kjerneområdene er kanskje de største saker som bør tas opp for de sámiid sær'viene som ligger utenfor kjerneområdene.

Alf Nystad:

Behovet for å utvide boligaksjonen både tidsmessig og geografisk er kanskje større i Porsanger enn i Kautokeino. Porsanger har kun en liten del av kommunen som er med i aksjonsplanen.

Dárbašvuotta atte gukkidit viessohuk'sinák'šuvna sikke áigi dáfos ja ænanvii'du-dagas læ stuorát Porsangos gå Guov'dagæino gieldas. Porsango gieldas læ dušše unna oasáš miel'de dan ák'suvna plánas.

Máret Sárá: Vái'dalan gå jakkediešahus ii læt sámegillii.

Beklager at årsmeldingen ikke er på samisk.

Ante Javo:

NSR kritiserer på s.7 i årsmeldingen for at myndighetene ikke har godkjent NSR som organisasjon.

Senere gis ros til enkelt politikernes tilsynelatende positive holdning til NSR, dette kan misforståes.

Statsapparatet fungerer som de økonomiske intressenes forlengede arm.

Hva enkelte barmhjertige politikere mener eller ikke, så er undertrykking et resultat av økonomiske interesser og må bekjempes deretter.

Uttalelsene bør strykes eller vise til rette forhold.

S.17 - de to siste ordene - etnisk gruppe. Vi er en nasjon og ikke en gruppe. Må forandres til nasjonal enhet.

NSR sivahalla s.7 ei'sevál'di gå ei læt dák'kehan NSR'a (nugá or'ganisašuvnan).

Væha maŋŋil tuk'ta mái'dnoma soames politikkariid oai'vil NSR'a birra.

Dat sát'ta boas'tot ád'dejuvvut.

Státaápparatta læ degá guk'kiduvvun økonomálaš gietta. Maid muttun váimuládis politikkarat oai'vildit dahje æi, de baddjelgeč'čujub'mi læ ák'ta boaðos økonomálaš beruštub'mái. Mái'dnojuvvun cásas fer'te sik'kojuvut dahje divvijuvvut.

S.17 guk'te manimus sáni - čærdalaš juogos. Sámit læt ák'ta náššuv'dna ja ii ge ák'ta juogos.

Divvojuvvut berre náššuvnalaš ák'tavuotta dat guok'te manimus sáni.

Regnskapet for NSR 1977 læst og godkjent.

NORGA SÁMIID RIIKASAR'VI
Norske Samers Riksforbund
9730 Karasjok

REGNSKAP FOR 1977

STATUS PR. 31. DESEMBER 1977

	Aktiver	Passiver
Kasse.....	kr 24,65	
Bankkonto.....	" 43933,36	
Inventar.....	" 13500,00	
Televerket.....	" 1000,00	
Kapitalkonto.....	" 16813,99	
Bankkonto		kr 895,74
Skattetrekk.....		" 6095,00
Arbeidsgiveravgift.....		" 3225,00
Debitorer.....		" 60,00
Kreditorer.....		" 15762,90
Norsk Kulturråd.....		" 5300,00
Spesialbevilgning til Kulturseminar.....		" 43933,36
	<u>kr 75272,00</u>	<u>kr 75272,00</u>

Karasjok den 31.12 1977

Peder Andersen
formann
(sign)

Petter Nedrejord
revisor
(sign)

Marit Stordahl
revisor
(sign)

Nils A. Bieska
kasserer
(sign)

DRIFTSREGNSKAP FOR TIDEN 1.JANUAR TIL 31. DESEMBER 1977

	DEBET	KREDIT
Lønninger.....	kr 82218,80	
Arbeidsgiveravgift.....	" 10769,00	
Administrasjon.....	" 46753,90	
Representasjon.....	" 480,00	
Assuranse.....	" 738,00	
Inventar.....	" 8050,00	
Porto.....	" 3290,80	
Telefon.....	" 2551,20	
Annonser.....	" 5476,55	
Husleie	" 4000,00	
Kontorrekvisita	" 17198,20	
Landsmøtet	" 42901,70	
Avskrevet på tidligere innkjøpt inventar ...	" 1500,00	
Kontingent		kr 8250,00
Gaver.....		" 1000,00
Staten		" 200000,00
Renter.....		" 80,10
	<u>kr 225928,15</u>	<u>kr 209330,10</u>
Underskudd		" 16598,05
	<u>kr 225928,15</u>	<u>kr 225928,15</u>

REVISJONSBERETNING
TIL REGNSKAP FOR 1977 FOR NORSKE SAMERS RIKSFORBUND

Undertegnede årsmøte valgte revisorer har gjennomgått Norske Samers Riksforbunds regnskap for 1977.

Det avlagte regnskap danner et godt bilde av organisasjonens virksomhet og vi tilrår regnskapet godkjent.

Det som kanskje burde vies større oppmerksomhet er innkreving av medlemskontingenter.

Karasjok, den 31.mars 1978

Petter Nedrejord
revisor
(sign)

Marit Stordahl
revisor
(sign)

Regnskapet for NSR 1977 godkjent uten noen merknader.

Fredag 16.juni 1978 kl 10.00

SAMEPOLITISK PROGRAM

Oppllest på samisk av Máret Sára og på svensk av Anna Jakobsen.

Merknader til programmet:

Peder Andersen :

Savner noe om samenes rettigheter. Særlig gjelder dette sjøsamenes (fjord og kyst) forhold. Retten gjelder samer fra Grense Jakobselv til Salten.

Egil Utsi:

Våre synspunkter må ha som grunn at samene er et folk med nasjonalfølelse. Dette er viktig:

Et samemantall - Sameparlament - En lov på samisk - 3 faste plasser på Stortinget - Statsadministrasjonen må ha eget kontor for samesaker - Et samnordisk sameparlament med plass i Nordisk Råd. Parlamentet må administrere våre landområder, og ha medbestemmelse ang. rikdommene i Sameland.

Ánde Somby:

Samepolitisk program må ta opp internasjonale spørsmål. Vi styrer vår politikk ved å samordne den med andre. Grunnleggende spørsmål må drøftes her.

Ante Javo

Vi må utvide vår synsvinkel og se på internasjonale spørsmål. Vi må ta stilling i internasjonale spørsmål.

Aslak Nils Sara:

Dokumentet er meget bra, tar utgangspunkt i samiske organisasjonsprinsipper.
To ting skal drøftes :

- Det parlamentariske utgangspunktet har vært mønstret fra Sameparlamentet i Finland. Men vi må bygge på grassrota, dvs. de lokale sámiid sær'viene og næringsforeninger.

Men: Hvilken status skal de store samekommunene ha i et slikt system ?

- Lovhjemmel med beskyttelse ang. samiske saker f.eks. i kultur-, nærings- og bruksrettsspørsmål.
Muligheten for etablering av fonds må drøftes. Likens må samisk godkjennes.

- Utenrikspolitikkk : Det vi gjør har internasjonal betydning.
WCIP er nettopp et eksempel på slikt arbeid.
I Panama søker indianerne lovhjemmel ang. ressurser.

John Gustavsen:

Samenes rettsgrunnlag må baseres på :

1) Internasjonal rett og

2) Samisk rettsoppfatning.

Samene som indianerne i Canada må sikres en % - vis del av inntektene fra kraftgruve- og annen næringsmessig utbygging. Minnet om rikdommene i Kirkenes gruver.

Odd Ivar Solbakk:

Den samiske befolkning må få sine rettigheter. Før godtasningen endringer.

Harald Gaski:

Samer som går inn i norske partier, kan ikke tjene samenes sak. Våre organisasjoner må danne grunnlaget.

3 samer i Det norske storting vil bli et forsvinnende mindretall.

Sameparlamentet må avgjøre vår politikkk.

Pressefriheten i Norge baserer seg på norske journalisters premisser. Vi blir ofte utestengt.

Marit Stordal:

Er det alt som passer her ? Beskyttelsen av samisk status må være klar. Vi må utforme vår plattform. Eksempelvis har mange områder krav på støtte og sameparlamentet kan bli en plass for slikt.

Siidaordningen ga samene rettigheter. Da siidaordningen gikk i oppløsning var tilstandene annerledes enn nå.

Laila Somby sandvik:

Nils har satt kjente tanker på papiret. Noe nytt radikalt er det ikke.

Partipolitikken: Partiene fører norsk politikk. Samer tilknyttet norske partier må stå for sine.

OAPPAHUS VODDOSKUVLAS SÁMIMÁNÁIDE

Máret Sára

Vuođđoskuv'la gieldain gás sámít árrut, læ sæmmá lágán gá vuođđoskuv'la muođđoid dážas:

- skuv'lalágat læt sæmmá
- minstarplána læt sæmmá
- oappagirjit ja oappahanáv'dnasat læt sæmmá
- oappahæd'djiskuv'la læt sæmmá

Sámigielas ja sámí kultuvras ii læt iešár'vo, ii læt dákkehuvvun læt sierra fágan, ii ge oappahan giellan vuođđoskuvlas. Sámigiel oappo ain gævahuvvu degu oapphan vuogi (pedagogikkalaš) væk'kegiellan.

Sámigiel ál'guoap'po álgahuvvui 1967'as, sæmmá áigi gá ál'guriika ál'bmut ássa-gátte davviriikaide. Dalle æska de fuomášeddje ei'seváldit atte dárugiella han sá't'tá læt amasgiella dážavuođđoskuvla oap'piide, vaiku 250 jagi juo læmaš læn oap'pit main læmaš ærá ædnigiella gá dárugiella, namalassii sámimánát. Sámigiel ál'gu oap'po galgai læt danin atte sámimánát álkibut áp'pe dárugiela ja atte ál'ge jurdašit dáža vuogi miel'de.

Sámigiel ál'guoappos læi dát dat vál'dooai'vil:

Oap'pat lákkat ja čállit, álkidit sániid ad'degoattit ja álkibut oap'pat dárugiela ja dáža jurdašanvuogi

(Skoavvi 1967: Vál'lje máná oappahæmi.
Velg undervisningsopplegg for ditt barn).

Sámigiel ál'guoap'po læ gál'bma vuostaš jagi ja dan sæmmás oappahuvvu dárugiella amasgiellan. Dárugiel fágas gal gærdohuvvu atte amasgiella ii galga het'tet lákkanhár'jehallama ædnigiela, muttu dát ii gul'lu gal gá sámimánáid birra læ hállamuš. Dárugiela amasgiela oap'po ii læt gá dušše daid gál'bma vuostaš jagi. Njælljæt klássa rájes gal'get sámimánát mæt'tit dárugiela sæmmá bures gá dážamánát, gá dalle sii fer'tejit gævahit sæmmá dárugiel oap'pagirjiid.

Karášjágas sá't'tet oap'pit 3. klássas oaž'žot sámigiela 2 diimo vakkui. Sámigieloap'po læ guovtedásis, dárugiel hál'liide ja sámigiel hál'liide. Dárugiel hál'liin gæin maidái læmaš sámigiella 1. ja 2. klássas, gáibiduvvu atte áp'pet hállat sámigiela. Sámigiel hál'lit fas gal'get oap'pat lákkat ja čállit sámigiela. Sii gæt æi vál'lje sámigiela, áž'žut ærá fága daid diimoin. 3. klássas læ ák'ta dii'bmo o-fág ja ák'ta dii'bmo giettaduodji - tevnen. (Karasjok Barne-skoleskjema 1977).

Nuoraid skuvlas (8. ja). klássas) áž'žut sámigiel hál'li mánát vál'ljet sámigiela áđđadárugiel sáddjái (1 dii'bmo vakkui).

Skuvla gáibádus læ atte sámimáná gál'ga læt sæmmá čæp'pi gá dážamáná dárugiela. Minstarplánas 1974 čuož'žo ná:

"Det vil si at de samisktalende elevene skal føres fram til samme nivå som norsktalende elever i grunnskolen."

UNESCO' čállagis 1951'as čuož'žo ná:

"Juokke máná vuoi'gatvuotta læ oaž'žot ál'guoappo ædnigillii." (Ædnigiella læ giella maid álmuš læ oap'pan unnin ja man gillii álmuš jurdaša ja man gævaha bæiválaš ællimis.)

Vii'dásab'but:

"Ædnigiella gal'gá gævahuvvut nu bajás skuvlasklássain gá vejulaš. Erenoamážit læ dæđálaš atte ál'guoap'po læ ædnigillii danin gá ædnigiella læ giella maid máná buoremus mæt'tá ja maidái attegá ædnigiella bæssa álgus skuvlas gævahit, de ii skuv'la šadda nu amasin mánái."

Vii'dásab'but:

"Mutton ál'bmut æi dieđe man buorre læ oaž'žot ál'guoappo ædnigillii ja gád'det atte mánái læ dat vahágin. Skuvla ei'seváldit gal'get gæč'čalit sárdnohit ál'bmuid gæt læt vuos'tá dákkehit ál'guoappo ædnigillii, æi ge galga bággoin dan čaðahit."

Álmuš vuođaid ábbamálmálaš juogaštusas (verdenserklæringen om menneskerettigheter), ártik'kal 26.3 čuož'žo ná:

"Vánhemiin læ vuostassaddjássaš vuoi'gatvuotta vál'ljet sin mánáidaset várás mátt'tahusvuogi."

Sámi láv'digád'di (1956) daddjá skuvla politikka birra ærret ærá atte læ juokke máná vuoi'gatvuotta oaz'žot ál'guoappo ædnigillii, muttu namaha maidái atte sái'tet gáv'dnut vánhemat mat æi hálit dan. Daddet ge čuožžoha láv,digád'di máná vuoi'gat-vuođa hui garrasit. Mánná gal'gá læt guovdážis ja maid mánná dárbaša gal'gá læt buot dæðálamus. Vánhemat sá'ttet vál'ljet boas'tot. Sii sá'ttet vál'ljet mánáidaset daggár oappahanvuogi mii oappahandieđo miel'de læ mánnái vahágin.

Dáláš vuođoskuvla lága (1969/1975) miel'de læ dárugiella lákkalažžat ædnigiellan buot mánáide Dážas, muttu vánhemat gæt hállet sámigiela ja árrut sámi guovlos sá'ttet vál'ljet eret dárugiela ja dan saddjái vál'ljet sámigiela (párágraffat 40 ja 40.7). Párágraffas 40.7 čuož'žo ná:

"Barn i samiske distrikt kan gjevas opplæring i samisk når foreldra krev det. Dei to siste ára i grunnskolen kan elevar med samisk talemål velje samisk som ei av målformene. Departementet fastset reglar for denne undervisninga, og kan gjere unntak frå føresegna i nr. 6 om elevtalet."

Minstarplána mii báđii 1974 læ dat vuostaš skuvla plána mii namoha sámimánáid. Sámimánát gal'get dán plána miel'de oaz'žot ál'guoappo iežaset ædnigillii. Muttu æi liiká buot mánát dan oazžu, danin gá dat læt vánhemat gæt vál'ljejit atte gál'gá gá sámigillii oappahuvvut. Gá mánná gær'gá vak'kusaš gæččalan skuvlas ja læ dák'kehuvvun skuv'lii ál'git, de áž'žut vánhemat skoavi mas gal'get vál'ljet gal'gá gá mánná oaz'žot sámigiela ál'guoappa vai ii. Dan skoavis vánhemat mui'talit mággár giela mánná mat'ta ja mutton skáviin maidái mii ruovtogiella læ. Dát dieđot læt vánhemiid iežaset, ii ák'tage sátte duođaštít læ gá nu vai ii. Vánhemat sái'tet mui'talit atte mánná mátt'tá æmbu dárugiela gá sán duoðas mátt'tá. Manin læ nu?

Dut'kamát læt čajehan atte mánná hui játtilit oap'pá má sánit dad'djujuvvujit ja árru hállamin degu máttasii dan giela. Danin fil'lehallujuvvujit sikke oappahædd-jit ja vánhemat atte mánná árru máttimin giela. Gá mánná ál'gá skuv'lii, de ii oappahædd'jit ge fuomáš atte mánná ii vuččalažžat mátte dan giela gá mánná árru bir'gemin klássaš smávvaskuvas. Smávvaskuvas ii gá'biduvvu mánás atte gal'gá lákkat amas dingaid birra. Mánná dalle bir'ge daina gæfes ák'tiivalaš gielain mii sus læ. (ák'tiivalaš = maid mánná gævaha ieš, páseivalaš = maid mánná ad'de, muttu ieš ii gævát)

Dát læ vejulaš danin gá

klássaš læ álo sæmmá lágán bargot bæivis bæi'váí; degu atte gá oappahædd'ji boattá sisa, de gal'gá rav'kat buore bæivi, atte gá oappahædd'ji vál'dá girji, de gal'gá mánná maid dakkat dan sæmmá. Gá oappahædd'ji čállá távv-alii, de gal'gá mánná čállit iežas gir'jai, gá skuv'ladii bmo riñ'ge, de gal'gá álgus mannat dahje sisa boattit, ll áige báradit j.n.v.

Mánná ii dárbaš ád'dit maid oappahædd'ji daddjá, muttu diettá liiká maid gal'gá bar'gat gá dat sæmmá dáppáhuvvá juokke bæivi. Dut'kamát maid čájehit atte oappa-hædd'ji ieš hállá 90% skuv'laáigis, nu atte ii fuomáš jáš muttin mánná čák'ká jávuhaga.

Amas gielas mánná oap'pá jus'ta daggár dingaid mat læt vád'dá állesál'bmuide. Állesál'bmut æi sátte oap'pat amasgiela daddjanmálla nu riek'ta, gá dan fer'te oap'pat ávdal 15 - 16 jakkássaž'žan. Állesál'bmuin læ maidái vád'dásat gá mánás duos'tat hállat amasgiela, gá állesálmuš ballá atte fáilla hállá. Jus'ta gá dat dingat mat læt vád'dásat állesál'bmuide læt álkit mánáide, de gád'det állesál'bmut atte gá mánná mátt'tá dan mii sunnje læ váddis, de fer'te mánná mátt'tit buot maid sán ieš mátt'tá. Danin fillehallujuvvujit vánhemat ja oappahædd'jit ják'kit atte mánná mátt'tá giela. Danin ii galga ják'kit atte dat dárugiella maid sámigielaš mánná hállá læ állislaš.

Gá mánná áad'dá ll - 12 jakkasaž'žan, de gá'biduvvu ænet skuvlas. Dalle de fák'kestaga gá'biduvvu stuorra páseivalaš giellamát'to. Dalle gal'gá mátt'tit álo nu gæččuvvun ábstrak'talaš sániid, ieš gal'gá mui'talit amas dingaid birra ja ieš gal'gá girjiin dieđoid áccat. Dalle gá'biduvvu mánás buore giella. Jáš mánná ná læ oaz'žon ál'guoappo amasgillii mas sus ii læt páseivalaš giellamát'to, de ii sátte vuor'dit atte mánná gal'gá læt amasgielas, dárugielas, sæmmá dásis gá dat gæš dat læ ædnigiellan. Jáš mánná livčii oappahuvvun sámigillii, de sus livče gáv'dnut dát páseivalaš giellamát'to mii gá'biduvvu dán agis.

Álo vánhemat maid sivahit sámigiela gá sis alcesæset læ nu heituhit mannan skuvlas. Dat æi smiettas atte pedagogalaš, oappahanvuogi, sivat dat læt dan dakkan. Sii fuonašit sámigiela, ja danin æi vál'lje iežaset mánáide sámigiela.

UNESCO čallagis 1951 gærdohuvvu jus'ta atte vánhemat mat æi dieðe man buorre læ oaz'žot ál'guoappa ædnigillii, gal'get sárdnohuvvut dák'kehit ædnigiela ál'guoap'pon. Dat læ skuvla gædnegasvuotta dan dakkat. Dál oaz'žo vánhén dušše skoavi maid gal'gá dav'dit, ii ge mai'dige ærá dieðoid.

Gá mánná ál'gá dan vak'kusaš gæč'čalan skuv'lii, de galgašeddje gáv'dnut ál'bmut gæt sät'tet, gá mánná læ dan vakko čuvvun, vánhemiida mu'talit maggár giela mánná gal'gá vál'ljet ál'guap'pui. Dát mieldisbuk'tá atte PPD'as galgašeddje læt sámigiela ál'bmut. Skuv'la sád'de de dieðo vánhemiida maggár ál'guoap'po mánnái hei've. Daina lægin ii dárbaš dáppánuvvat atte vánhén vál'lje boasto ál'guoappo mánnái.

Sámimánáin læ vuoi'gatvuotta oaz'žot oappo iežaset ædnigillii. Mánná gal'gá ráfis bæssat oap'pat iežas ædnigiela vuos al'bmálákkái áv'dal gá ba nubbi gielain ál'gá ge.

Dábbe davviriikain algahuvvu vuostaš amasgiela oap'po árabut gá ærá sajiin máilmis. Sikke "Europaráðði" ja "UNESCO" læba ságastallan álo dan birra atte goas gal'ga ál'git vuostaš amasgielain. Sin mielas læ mendo árrat ál'git 9 jakkasaž'žan. Dut'kamát maid čajehit atte mánná gii ii álge nu árrat amasgielain, liiká boattá sámmá dássái gá mánná gii árrat læ ál'gán, jás fal oaz'žo sámmá álo diimoid amasgielas.

Sámimánát ál'get lákkat vuostaš amasgiela 7 jakkasaž'žan, nubbi amasgiella juo boattá 4. klássas, 10 jakkasaž'žan. Darugiél mánát ál'get æska 4. klássas vuostaš amasgielain. Muttu sin ædnigiela ii dárbaš balahit, vaiku de vel ál'get árrat, gá sin giella læ riikagiella ja gævahuvvu juokke sajis, degu áviisain, tv'es, rádios j.n.v. Ábba servudat doar'jo sin ædnigiela.

Gá mánná læ 10 - 12 jakkasaš, de læ ædnigiella állislaš. Dalle ii dárbaš šat ballat atte ædnigiella billašuvvá.

Jás ál'gá vuostaš amasgielaoappoin gá mánná læ 10 - 12 jakkasaš, de mánná ain sät'tá oap'pat riektá lákkái sániid daddjat ja ii læt vel ál'gán ballat hállat ja sis læ maidái dalle juo vuoðo man ala huk'sejit dan amasgiela. 10 - 12 jakkasaž'žan læt sis mas'ta sámmá vejulašvuošat gá állesál'bmuin oap'pat amasgiela. Állesál'bmu læt ænet návcat maid gævaha gá oap'pá amasgiela. 10 - 12 jakkasaž'žan læt oap'piin sikke mánná buori ávdot ja állesál'bmu buori ávdot. Dán agis læ buoremus ál'git vuostaš amasgielaoappoin. Sámimánáid dárugieloap'po danin mañiduvvu 4. klás'sii.

Goalmát giela birra æi læt álo dut'kamušat, muttu læ čajehan atte goalmát giella sät'tá læt het'tehussan nubbi gillii, vuostaš amasgillii. Nubbi ja goalmát giela sät'tá sægohišgoattit, muttu ii fal ædnigiela ja goalmát giela. Jás sámimáná ala jurdaša, de ii galgašii mánná sægohit sámigiela mii læ ædnigiella ja dárugiela, muttu dárugiela ja en'gelasgiela. Vii'dásabbut sät'tá sægohišgoattit goalmát ja njælljæt giela. Daid gielaid sægohišgoattá maid oap'pá mañnálágáid. Danin læ dætálaš atte læ doar'vái gukkes gas'ka makkáš dárugiela ja en'gelasgiela gaskas, nu atte mánná ii sægohišgoaše, nu atte en'gelasgiella ii bilit dárugiela.

En'gelasgiela oappo oaz'žo danin roak'kadit mañidit 7. klás'sii dahje ain mañnelii.

Oappes pedagogikkalaš, oappahanvuogi, vuoðojurda læ atte ál'git daina mii læ mánnái oappis ja daid oappes dingáid bák'te oap'pat abmasiid. Danin galgašii læt diet'telas atte sámimánát æi galgašii oap'pat en'gelasgiela dárugiela čaða, muttu iežaset ædnigillii sámigillii. Muðoid šad'dá en'gelasgiela dubbal vád'dásat, danin gá mánná fer'te en'gelasgiela dul'kut dubbalit, guovte gillii.

Gá diet'tá atte guovtegielalaš mánáide læ álkit oap'pat ærá amasgielaid, de ii galgašii gáv'dnut mikkige het'tenus mañidit en'gelasgiela máddiin jagiin jás mánná mañ'ná oaz'žo sámmá álo diimoid en'gelasgielas. Loappalažžat galgašeddje sámimánát ál'let sámmá dássái en'gelasgielas gá dárugiél mánát, vaiku de vel ál'get ge moad'de jagi mañnelis.

Áv'damær'ka Suomas:

Dát áv'damær'ka læ suomabæl'de ruoðagiélahál'li mánáid dilis. Suomagiélahál'li mánát ál'get en'gelasgielain 3. klássas (98%). Suomabæl ruoðagiélahál'li mánát fas ál'get suomagielain 3. klássas. Máñ'ga oappahæddji mielas læ dat mendo árrat. Suomagiélahál'li mánát gæt ál'get en'gelasgielain 3. klássas, oap'pagáttet ruoðagiela 7. klássas. Ruoðagiela mánát æi dárbaš vuor'dit en'gelasgielain gidda 7. klás'sii, muttu ál'get 5. klássas, guovte jagi mañnit gá suomagiél mánát. Gá de ger'get gymnasas, de læt ruotagiélmánát buorebut en'gelasgielas gá suomagiélahál'li mánát, vaiku læt ál'gán guok'te jagi mañnelis. Dasa læ čil'gehus atte ruotagiél mánát læt guovtegielalažžat ja dasa lassin læ velá ruotagiella ja en'gelasgiella hui lakkalaga ságalazžat, vaiku dat ii dárbaš læt vál'dosivva dasa.

Dán áv'damærkas gal'gá fuomášit atte mánát mat gullet unnit álmušlákkui ja gæt guovtegielalažža, ál'get en'gelasgielain 2 jagi mañná gá ænetlago mánát ja liiká sii mát'tet en'gelasgiela buorebut eksamenii.

Skuvlat gal'get læt várrogasa álgahit en'gelasgiela mendu árrat. Gas'ka en'gelasgiela ja nubbi giela gaska oaz'žo læt anet gá dat guok'te jagi mat dien áv'damærkas læt.

En'gelasgiela oap'pagirjit ja buot ærá oap'pagirjit čál'lujuvvujit sámigillii. Dalle læ æs'ka vejukaš gávahit sámigiela oappahusgiellan. Oappaheddjit gal'get læt guovte gielalazža dahje nu lakka guovtegielalazža gá vejulaš.

Sámigiella gal'gá dák'kehuvvut ædnigiellan skuvlas, ii dušše nu má dáláš minstarplána miel'de degu oappahanvuogi, pedagogikkalaš, væk'kin nu atte mánát játtilæmus lægi miel'de áp'pet dárugiela ja dážabirasgáddi dáv'dat. Sámiin gal'gá læt vuoi'gatvuotta oap'pat sámigiela, ii ge dát vuoi'gatvuotta gula dušše daida gæin sámigiella læ ál'gugiella, ædnigiella. Párágráf'fa 40.7 vuođoskuv'lalágas fer'te riev'daduvvut.

Sámeskuvlain æi gáv'dnu sierra (spesial) klássat. Mánát gæin læt skuv'laváddisvuočat æi oazžu dan oappo masa læ vuoi'gatvuotta. Sierra oapphandittui (spes.ped.) æi gáv'dnu oappahanáv'dnasat ja girjit. Sámegiel hál'li oappahæddjiide galgašii fas fáll'lut bálkain lákkat sierra oappahandiešo (spes.ped.).

Minstarplána birra in áigu dás ságastallat. Norga Sámiid Riikasær'vi (NSR) læ juo áv'dal (1974) buk'tan cæl'kámuša dan hárrái.

Dáruldut'tin vuoi'gna ain læ oap'paplánas mii 1974 læ boattán. Áibas álles oap'paplánaid sámiskuvlaide fer'te dakkat. Sábmelažžat gal'get ieža bæssat mærridit iežaset skuvla.

Norsk grunnskole for samebarn - samiske krav og ønsker

Máret Sára

Grunnskolen i kommuner der det bor samer, avviker ikke fra grunnskolen for øvrig:

- lovverk er den samme som for resten av landet
- samme mønsterplan
- samme lærebøker og undervisnings hjelpemidler
- kravet til lærerutdanningen er den samme.

Samisk språk og kultur har ingen formell status som fag eller undervisningsspråk i skolen. I kjerneområdene har samisk status som hjelpespråk.

Samisk begynneropplæring

Samisk begynneropplæring kom i gang i 1967, samtidig med innvandrerpoltikken. Først etter at de nordiske land fikk innvanderbarn innenfor sine grenser, oppdaget de at norsk kan være et fremmedspråk for elever i den norske skolen, mens man gjennom 250 år har hatt elever som har et annet språk, nemlig de samiske elevene. Samisk begynneropplæring skulle gjøre veien inn i norsk språk og tenkemåte mindre smertefull for de samiske elevene.

Hovedformålet med samisk begynneropplæring var:

Veien til lese- og skrivekunsten
veien inn i begrepenes verden og
veien inn i norsk språk og tenkemåte.

(søknadsskjema 1967: Velg undervisningsopplegg for ditt barn. Konsulent Hans Eriksen, Skoledirektørkontoret, Vadsø)

Det er bare første-, annen-, og tredjeklassingene i 4 kommuner (Kautokeino, Karasjok, Tana og Porsanger) som etterhvert har fått samisk begynneropplæring. Samisk begynneropplæring gis i de tre første årene, samtidig med innlæring av norsk som fremmedspråk. I norskfaget presiseres det at fremmedspråk ikke skal gripe forstyrrende inn i den første leseopplæringen på morsmålet, men dette synes ikke å gjelde for samebarn. (I Karasjok i 1. og 2. klasse: 4 timer samisk og 4 timer norsk).

Norsk som fremmedspråk finnes bare for de 3 første årene. Fra 4. klasse skal samebarn være på høyde med barn som har norsk som morsmål, da de må bruke samme norskopplegg som disse.

I Karasjok kan elevene i 3. klasse få undervisning i samisk 2 timer pr. uke. Undervisningen blir gitt i 2 grupper, norsktalende og samisktalende. I den norsktalende gruppa, som også hadde undervisning i samisk i 1. og 2. klasse, blir det lagt mest vekt på muntlig bruk av språket. I den samisktalende gruppa legges det mest vekt på å lære å lese og skrive samisk. De som ikke velger samisk, får annen undervisning. For 3. klasse er det 1 time o-fag og 1 time forming.
(Karasjok Barneskoleskjema 1977)

De to siste årene i grunnskolen (8. og 9. kl) kan elevene velge samisk istedenfor nynorsk (1 time i uken).

Barnets rett

I UNESCO's arbeidsdokument 1951 står det at ethvert barn har rett til å få opplæring på morsmålet.

Videre at

morsmålet skal brukes så høyt opp i klassene som mulig. Spesielt viktig er det at barnet får begynneropplæring på morsmålet, fordi morsmål er det språk som barnet behersker best og også om eleven fra begynnelsen av får bruke morsmålet, så vil ikke skolen føles så fremmed for eleven.

Videre

Enkelte vet ikke hvor viktig det er for barnet at det får begynneropplæring på morsmålet og tror det er til skade for barnet. Skolemyndighetene skal forsøke å overtale foreldre som motsetter seg dette, til å velge begynneropplæring på morsmålet, og ikke tvinge dette i gjennom.

I "Verdenserklæringen om menneskerettighetene", artikkel 26.3 står det:

"Foreldre har første rett til å velge den form for undervisning som deres barn skal ha."

Samekomitéen 1956 sier blant annet når det gjelder skolepolitikk at ethvert barn har rett til å få begynneropplæring på morsmålet, men de sier også at det kan finnes foreldre som ikke ønsker det. De fremhever dog barnets rett veldig sterkt. De behov som barnet har, skal stå sentralt.

Foreldre kan velge galt. De kan velge et undervisningssystem som metodisk er skadelig for barnet. Det burde være foreldrenes ansvar å la være å velge morsmålet (f.eks. samisk). I dag er situasjonen allerede i utgangspunktet negativ. (Jfr. formularet som brukes ved valg av samisk).

I grunnskolen av 13. juni 1969 med tilleggslov av 13. juni 1975 er det lovfestet at norsk er morsmål for alle barn i Norge, men samisktalende barn i samiske distrikt kan velge samisk istedenfor norsk. Grunnskolelovens paragraf 40,7:

"Barn i samiske distrikt kan gjevas opplæring i samisk når foreldre krev det. De to siste åra i grunnskolen kan elevar med samisk talemål velje samisk som ei av målformene. Departementet fastset reglar for denne undervisninga, og kan gjera unntak fra føresegna i nr. 6 om elevtalet."

Mønsterplanen av 1974 er den første skoleplan som nevner samiske barn. Etter denne planen skal samebarn få begynneropplæring på sitt morsmål. Likevel får ikke alle barn det, for det er opp til foreldrene å avgjøre det. Her kan man diskutere foreldrenes rett kontra barnets rett.

Når barnet er ferdig med førskoleuka, så får foreldrene et skjema hvor de avgjør om barnet skal få begynneropplæring på samisk eller norsk. På dette skjemaet krysser foreldrene av for det språket som barnet kan. Enkelte skjemaer spør også etter hjemmets språk. På dette skjemaet fremkommer det språket som foreldrene mener barnet kan. Ingen kan kontrollere om det stemmer. Foreldrene kan overskattø barnets kunnskaper i norsk.

Hvorfor man overvurderer barnets kunnskaper i det fremmedspråket

Undersøkelser har vist at barn lærer fort språkets ytre funksjoner, og kan høres veldig sikker ut. De kan lære seg et absolutt ekte og autentisk og vokalt uttale på forholdsvis kort tid. Derfor overskatter både læreren og foreldre minoritetens barns kunnskaper i det fremmede språket. Når barnet befinner seg på småskolestadiet, kan læreren lures til å tro at barnet klarer seg godt når det gjelder norsk. I småskolen snakker man om konkrete, nærliggende og hverdagslige saker og behøver ikke å lese om ting man ikke har snakket om. Da behøver ikke barnet et stort passivt ordforråd, men kan klare seg med det lille aktive ordforrådet. (Aktivt ordforråd: som barnet bruker i tale. Passivt: som barnet forstår, men som det ikke selv bruker.) Et intelligent barn kan klare seg i klasseromssituasjon uten å forstå så mye av språket som tales der og uten selv å tale språket. Dette er mulig fordi det er så mye rutine i klassen.

284

Undersøkelser har vist at lærerne selv snakker 90% av tiden slik at det er vanskelig å oppdage at noen elever sitter tause.

Barnet lærer seg nettopp sanne ting i et fremmed språk som er vanskelig for voksne. Voksne kan ikke lære seg et autentisk og ekte uttale. Det er en mulighet som begynner å forsvinne i puberteten. Voksne har også mange flere hemninger enn barnet når det skal snakke et fremmed språk. Som voksen søker man etter ord i et fremmed språk og man er usikker i grammatikken. Nettopp fordi de ting som er vanskelige for voksne, er slike som er lette for barn, så tror voksne at ettersom barnet kan til og med det som er vanskelig for en voksen, så må barnet kunne alt det som den voksne selv kan. På denne måten, så overskatter både læreren og foreldre barnets kunnskaper i det fremmede språket. Man skal derfor ikke la seg forville av den norsken som man hører et samisk barn snakke. Vi må være oppmerksom på at vi ofte overskatter det forferdelig.

Mellomtrinnet

Senere når barnet kommer til f.eks. 11-12 års alder, da begynner kravene i skolen å bli større. Da skal man plutselig ha det store passive ordforrådet. Barnet skal da kunne en masse abstrakte begreper, det skal kunne redegjøre og fortelle om ting som ikke er blitt diskutert tidligere. Barnet må selv kunne finne informasjon i bøker osv. Da kreves det et velutviklet språk. Hvis barnet nå har fått begynneropplæring på et fremmed språk, så mangler barnet det rike passive ordforrådet som det ville hatt på morsmålet. Hvis et samisk barn er undervist på norsk, så kan man ikke vente at dette barnet skal være like god i norsk som barn som har det som morsmål. Om man underviser dette barnet på samisk og i samisk, så utvikler språket seg.

Mange foreldre legger skylden på samisk fordi man ikke selv har lyktes i skolen. De diskuterer ikke hvilke pedagogiske grunnprinsipper kan ha manglet i deres egen skoletid. For disse har samisk blitt et mindreverdige språk og derfor vil de ikke velge samisk begynneropplæring for sine barn. I UNESCO's arbeidsdokument 1951 påpekes det nettopp at foreldre som ikke vet hvilken fordel det er for barnet å få begynneropplæring på morsmålet, skal overtales til det. Dette er skolens ansvar og plikt. Slik som situasjonen er nå, så blir foreldrene bare konfrontert med dette valgskjemaet uten ytterligere opplysninger.

Norsk som fremmedspråk

I Skandinavia begynner man med det første fremmedspråk for hele årskullet mye tidligere enn noe annet sted i verden. Både Europarådet og UNESCO har hatt en masse konferanser om dette spørsmålet. Der er man enig om at det er for tidlig å begynne med fremmedspråk i 9 års alder. Det finnes en del undersøkelser der man har sammenlignet barn som har begynt med et fremmedspråk tidlig med barn som har begynt senere. Disse undersøkelser viser at barn som har utsatt fremmedspråk undervisningen noen år, kommer til de samme resultater eller bedre resultat om de senere anvender like stort timetall for det fremmede språket.

Samebarn begynner med det første fremmedspråket i 7 års alder. Det andre fremmedspråket, engelsk, får de allerede i 4. eller 5. klasse i 10-11 års alder. Norsk-talende barn begynner med det første fremmedspråket i 4. klasse. Majoritetsbarnets morsmål er ikke truet på samme måte som minoritetsbarnets, selv om fremmedspråk undervisningen begynner tidlig. Deres morsmål er landets språk og språket deres brukes daglig f.eks. i aviser, tv, radio. Hele resten av samfunnet støtter deres morsmål.

I 10-12 års alder begynner morsmålet å bli stabilisert. Morsmålet virker da å være såpass ferdig at det ikke lenger trues. I denne alderen kombineres barndommens gode sider med den voksnes gode sider. Da er den beste alder å sette inn fremmedspråkopplæringen. Norsk undervisningen for samebarn utsettes til 4. klasse.

Engelskundervisningen

Om det tredje språket er det gjort få undersøkelser, men man vet at det tredje språket i blant kan hemme det andre språket. Dessuten vet man at i blant når man lærer et tredje språk at man kan ha påvirkning av språket som kommer som nummer to, altså ikke av morsmålet. For eksempel skulle ikke samisk og norsk påvirkes av hverandre, men derimot kan norsk og engelsk påvirke hverandre. Likeledes kan et tredje og et fjerde språk påvirke hverandre. Det språket man har lært sist, kan påvirke det språket man holder på å lære seg.

Derfor er det viktig at det er tilstrekkelig langt mellomrom mellom det å sette inn norsk og å sette inn engelsk forat de ikke skal påvirke hverandre negativt. Engelskundervisningen for samisktalende barn skal utsettes til 7. klasse eller til enda senere.

Kjent pedagogisk prinsipp er at man skal gå fra det kjente til det ukjente. Derfor er det ikke riktig å undervise samiske barn i engelsk via norsk. Det burde være en selvfølge at alle grammatikalske og andre forklaringer som samisktalende barn behøver når de lærer engelsk skal skje på samisk. Hvis det ikke skjer, så belaster de seg på å skje en dobbel oversetting.

To språklige har lettere for å lære andre språk, så med gode undervisningsmetoder, kan man komme fram til samme sluttresultatet for samiske barn i engelsk som for norske barn, selvom man begynner senere.

Lærebøker i engelsk og i alle andre fag skal skrives på samisk. Da først er det mulig å bruke samisk som undervisningsspråk på alle trinn. Dette medfører at lærere skal fullstendig tospråklig eller så nær tospråklig som mulig.

Samiske krav og ønsker

Som avslutning vil jeg ta med hva samenes hovedorganisasjon, Norske Samers Riksforbund (NSR) har sagt om mønsterplanen og ellers om opplæring i grunnskolen for samebarn.

Sámiid ealahuspolitikkálaš prográmma Odd Ivar

Sagastalli : Odd Ivar Solbakk

(Tatt fra protokollen)

Jeg må begrense meg når det gjelder samenes næringspolitikk. Saken er ganske godt drøftet. Men jeg skal si litt om situasjonen i enkelte samiske næringer. Programmet om næringer, burde vært tatt opp etter at det samepolitiske programmet er tatt opp.

Jordbruk er idag samenes viktigste næring.

Landbruksmyndighetenes næringspolitikk har ikke gitt de samiske næringer utviklingsmuligheter.

Eks. alt under 20 båser skulle ikke få statsstøtte. Samorganisasjoner og foreninger gikk imot. En konferanse i Karasjok var hard for å oppnå forståelse for kombinasjon.

Samiske ~~friluft~~ næringsinteresser er på defensivan i forhold til friluftssinteressen. Kombinasjonsnæringer har fått det vanskeligere.

Reindrifta. Den nye reindrifftsloven gjør det klart at en reduksjon av reindrifftsutøvere vil finne sted. De som må forlate reindriffta, får problemer. Regjeringen sliter med løsninger.

Endring og bedring av duoddji, produksjonen kan bli en løsning. Duoddji sliter med opplæring.

Små industrielle foretak er også i vansker. Et samisk DUF vil kanskje bli løsningen.

Nr.1

OAPPAHUS VUODDUSKUVLAS SÁMIMÁNÁIDE.

Norga Sámiid 10. Riikačoak'kimis Álahæjos, 14.b. - 17.b. gæssemános -78 læ læmaš sággastallan oappahusa birra vuodđoskuvlas sáimimánáide ja čel'ká:

Lákkalažžat læ dárugilla æd'nigiellan buot mánáide Dážas (1969-75 §40.7), muttu vanhemat gæt árrut sámiguovlos ja hállet sámegiela sátt'tet vál'ljet eret dárugiela ja dan sáddjai vál'ljet sámigiela. Muttu æi buot sámigiel mánát liiká oappahuvvu sámigillii gá:

1. Vanhemat vál'ljejit boas'tot
2. Unnán læt sámigiel oappahæd'djit
3. Álgubæl guovdás báikiid læt sáimimánát uccit lágos
4. Vál'lujit oappagirjit sámigielas ja sámigillii

§40.7 miel'de áž'žut dušše sámigiel oap'pit vál'ljet sámigiela nubbi dárugiel sáddjai.

§40 fer'te riev'daduvvut ja erenoamážit guos'ka dát §40.7. Samimánás læ sámigiella ædnigiellan. Ii gula maggár ge politikkálaš mærrádusaide dahje program'mii atte ædnigiela oap'po gár'židit nu atte dat dušše gal'gá gævahuvvut oappahan gas'ka-oabmin ja væk'kin.

UNESCO čállagis 1951 dad'dju atte juokke máná vuoi'gatvuotta læ oaž'žot ál'guoappo ædnigillii, ja atte ædnigiella gal'gá gævahuvvut nu bajás skuvláklašsain gá vejulaš.

Sámigiella gal'gá dák'kehuvvut ædnigiellan skuvlas, ii ge degu dál degu oappahan-vuogi væk'kin vai mánát játtilæmus lági miel'de ap'pet dárugiela ja dážabirasgáddi dáv'dat.

Minsterplána 1974 læ ain dáruldut'tin vuoi'gna. Áibas álles oap'paplánaid sámi skuvlaide fer'te dakkat. Sábmelažžat gal'get ieža bæssat mærredit iežaset skuvla.

Oappahæd'djit sámiguovloin gal'get maidái mátt'tit sámigiela ja dáv'dat sámi birasgáddi ja ællima jáš fás'ta bargo gal'get oaž'žot.

Nr.1

OPPLÆRING I GRUNNSKOLEN FOR SAMEBARN

NSR's 10. landsmøte i Alta 14. - 17.juni 1978 har drøftet opplæring i grunnskolen for samebarn, og vil uttale følgende:

I grunnskoleloven (1969-75 §40) er det lovfestet at norsk er morsmål for alle barn i Norge. Under pkt.7 i samme paragraf gis det anledning for barn i samiske distrikter til å få opplæring i samisk når foreldrene krever det. De to siste årene i grunnskolen kan samisktalende elever velge samisk som en av målformene.

Denne valgfriheten er ikke reell fordi:

- a) Foreldrene velger ofte feil
- b) For få samisktalende lærere
- c) Samisktalende elever utenom kjerneområdene i mindretall
- d) Det er mangel på undervisningsmaterieell i og på samisk

Denne paragraf 40.7 gir kun "elever med samisk talemål" rett til å velge samisk som en av målformene de to siste årene i grunnskolen. Loven gir ikke elever med norsk eller annen språk-bakgrunn tilsvarende rett.

§40 i Grunnskoleloven må derfor forandres, - spesielt gjelder dette §40.7. For samebarn er samisk morsmål. Det er uakseptabelt at politiske bestemmelser eller program, innskrenker morsmålopplæringen til kun å være et pedagogisk hjelpemiddel i norskopplæringen.

Čájeha atte læ dárbašlaš gukkeđit doaibahanáigi áksuvnaguovloin.

Viessohuk'sen áksuvdna gal'gá buottit buot sámiide buorrin. Viessohuk'sen áksuvdna hálidáhus ák'tan NSR'ain guorahallaba gás vel læ dár'bo daggár áksuvdnii ja maggár dát dárbot læt.

Loappalaš mærradus man guovloide áksuvdna viididuvvu, dakku æska manná gá dát guorahallan læ čađahuvvun.

Áksuv'dna ii galgašii hei'tejuvvut danin gá ain læ dár'bo áđđa vistiide ja ain læ dár'bo mutton vistiid divvut. Áksuv'dna maid læ dárbašlaš gá ad'dá bar'gosajiid.

Jás guovdáš sáme guovloid ávdanattenfoan'da galgáš eftuid miel'de gár'tat bar'gat, de fer'te foan'da juolloduvvut ænet ruđaid.

Heiludusat riika ekonomias ii gal'ga váikohit dán doaibmahusa. Áksuvdna ul'bmi læ buoridit bargofálaldagaid ja vár'jalit bargosajiid. Gáržes ekonomia buk'tá maidái bargohisvuođa, jadát ii læt ráđđehusa iežas politik'ka miel'de.

NSR jakkečoak'kin oai'vilda maid atte áv'danat'tenfoan'da šaddašii bistevas ja atte dát šaddašii buot sáme guovloide áv'kin.

Nr.3

BOLIGTILTAKENE OG UTVIKLINGSFONDET FOR DE SENTRALE SAMISKE BOSETTINGSOMRÅDER.

NSR's landsmøte i Alta, 14. - 17. juni 1978, anmoder regjeringen om at boligtiltakene og Utviklingsfondet for de sentrale samiske bosettingsområder utvides både økonomisk og tidsmessig utover de rammer som foreløpig er satt.

Ved utgangen av 1979 vil boligtiltakene ha resultert i oppføring og utbedring av 500-600 boliger i de kommuner det gjelder. Virksomheten har også skapt en del ringvirkninger i form av etableringer som er av permanent karakter. Videre viser det seg at behovet for forlengelse av tiltaket fortsatt er tilstede i virkeområdet.

Boligtiltakene må utvides til å gjelde alle samer. Gjennom nåværende administrasjon i boligtiltakene og i samarbeid med NSR foretas en grundig behovsregistrering. Når denne registreringen foreligger, tas det endelig standpunkt til den geografiske utvidelsen.

En avslutning på det nåværende tidspunkt vil være uheldig både ved at det fremdeles er behov for nye boliger og utbedringer samt sysselsettingsmessig.

Utviklingsfondet for de sentrale samiske bosettingsområder må få øket bevilgninger dersom fondet skal svare til forutsetninger. De generelle økonomiske innstramminger må ikke gå utover aktiviteten som her er nevnt. Et av mål med aksjonen er øket arbeidstilbud og bevaring av sysselsetting og økonomiske innstramminger betyr samtidig reduksjon av sysselsetting som ikke er i samsvar med regjeringens egen sysselsettingspolitikk.

NSR's landsmøte mener også at fondet må få permanent status og utvides til å omfatte hele det samiske området.

Nr.4

SÁMIID DILÁLAŠVUODAT RIDDUIN JA VUODNAGUOVLOIN.

NSR jakkečoak'kin 1978 læ mænnođan áššiid mat læt dætalažža sámiide. Jakkečoak'kin hálida dæđsđit átte læ dalálaš nannet sámiid diliid ridduin ja vuodnaguovloin. Dain guovloin læ dáruiduttin politik'ka čađahuvvun garrasæmus.

Stuorra oassi sámiin árrut dain guovloin. Aláhus ja kultuvrálaš dilálašvuotta ii læt daid áššide dákkehat'ti. Guovloin læ stuorra vissismæt'tonvuotta ja barguhisvuotta.

Mii oaiivildat eiseváldiin læ ávdasvás'tadus dása. Mærrasámiid áksuvdna læ vuol'gan dáid dilálašvuočain, muttu dat ii vuđulažžat čajet mii dat læ duogážin. Áksuvdna gæččala riido rákkadit sámiid gaskas. Mii hálidat ák'tavuođa gaskal dáluniid ja baddjeálbmuid.

I UNESCO's arbeidsdokument fra 1951 står det at et hvert barn har rett til å få opplæring på morsmålet og at morsmålet skal brukes så høyt opp i klassene som mulig.

Samisk språk skal gis en selvstendig og uavhengig verdi som morsmål, uavhengig av majoritetsspråket. Samene skal ha rett til å få opplæring på sitt morsmål. Denne rett skal ikke bare gjelde for de som har samisk som morsmål, men alle som vil lære språket.

I mønsterplanen av 1974 er fornorskningstendensen svært framtrædende og derfor må det utarbeides egne undervisningsplaner for skolene i sameområdene.

Det er også et krav at lærerne skal være fullstendig to-språklige og kjenne samisk miljø for å få fast ansettelse.

Nr.2

SÁMI AĽAHUSAID BIRRA.

Norga Sámiid 10. Riikačoak'kimis Álahæjos 14.b. - 17.b. gæssemanos -78 læ mænnođan sámiid aĽahusprográmma.

Dán ák'tavođas ái'got gærdohit eisevái'diide atte sámiid aĽahusain ii læt vejulaš-vuotta nanosmuvvat ja áv'dánit dálá dáža aĽahusmálla mielde.

Ávtasdat'tun aĽáhusat (kombinašuvnat) ái læt al'bmalákkái vel dák'kehuvvun eisevái'diid bælis. Dan sivas læt ádne joav'delasgavahæmit min guovloin bæssan attanuššat ja min aĽáhusaide šad'dan hettehussan. Ádná lákka motorfievroid gavahæme mæccis maidai gáržida dárbašlaš aĽahusjáttima. Riikačoakkin gáí'bida jáđanit eisevái'diid mænnođit duođalažžat sámiid aĽáhusgáí'bádusaid áv'dal dát duššet.

Læ dár'bo fargamusat ásahit aĽahusfoanda sámiid ávtoid miel'de mii dik'šogoađašii sámiid aĽahusaid ruđa- ja fágalažžat. Gaskaáí'gásažžat stuoriduvvu guovdáš sámi-guovloid áv'dánattinfoan'da ja læ buot sámiguovloide.

Nr.2

SAMISKE NÆRINGER.

NSR's 10. landsmøte i Alta 14. - 17. juni 1978 har behandlet samenes næringspolitiske program.

I den forbindelse vil vi gjenta overfor myndighetene at samiske næringer ikke har mulighet til utvikling og styrking innenfor rammen av den norske næringsstruktur.

Kombinasjonsnæringer er ennå ikke reelt anerkjent av myndighetene. Av den grunn er bruken av våre områder til rekreasjonsformål økt, noe som er til hinder for våre næringer. Lov om motorisert ferdsel i utmark har begrenset vanlig motorisert ferdsel til næringsformål. Landsmøtet krever at myndighetene snarest foretar en oppvurdering av samiske næringsformer før disse går tapt.

Det er nødvendig at det snarest opprettes et næringsfond styrt av samene selv. Dette fondet må være til støtte for samisk næringsliv både økonomisk og faglig. Utviklingsfondet for de sentrale samiske bosettingsområder styrkes, samtidig som det utvides til å gjelde hele det samiske bosettingsområdet.

Nr.3

VISSOHUK'SENÁJŠUV'DNA JA GUOVDÁŠ SÁMEGUOVLOID ÁV'DANAT'TANFOAN'DA.

NSR jakkečoak'kin Álahæjos 14.b. - 17.b. gæssemanos 1978 dát'to ráđđehusa gukkidit sikke viessohuk'senákšuvdna ja guovdáš sámequovloid áv'danat'tinfoanda doaimahen-áigi. Maidai dát'to jakkečoak'kin stuorát ruttajuollodame dá guovti doaibaide.

Rekkenastejuvvu atte loappagæččen 1979 gal'get læt huksejuvvun dahje divvujuvvun gaskal 500 ja 600 vieso dáid gielđan gæs viessohuk'sen - ákšuvdna læ jáđos. Dát doaibmahusaid læ algahan maidai æra bistevaš doaibmahusaid.

Mii sá't'it buoridit ællinevtuid daid guovloin sierralaš vugiid miel'de.
Kultuvrálašžat á.m.d.:

1. Buoridit oappahusa skuvlas sámiid diliid birra
2. Mávte'dattit (goanstačepudat) daidulaš ja gielladuoji

Buoridit æláhus dilálašvuođa ávdamærka ditte:

1. Ráfaidat'tit vuodna trála- ja nuotto-guolastámiid
2. Dik'šot čaziid ja jágaid
3. Dik'šot luomejeggiiid
4. Oaž'žot kámpema ja turistaid báikálaš gæč'čo vuollai
5. Áđđasit ášahit dálloaaimaid mat æi læt šat anos
6. Bar'gat ávtasdat'tun æláhusaiguin á.m.d. guolástæbmii-ænandoallo ja biv'diin-muorjačoag'gin.

NSR ái'gu dan vá'l'dit bajás iežas ælahuspolitikkálaš prográm'mas, ja biddjat sikke eisevål'diid áv'di ja davviriikalaš samekánferansa ávdii. Árjepluovvas gås sámiid-politik'kálaš prográm'ma gal'ga mænnoduvvut.

Nr.4

SAMENES SITUASJON I KYST-OG FJORDDISTRIKTENE.

NSR har på landsmøte 1978 tatt opp en rekke saker av vesentlig betydning for samene. Landsmøtet vil understreke at det nå er svært viktig å styrke situasjonen for samene i kyst- og fjorddistriktene. Det er i disse områder at fornorskningen har gått hardest utover samene.

En stor del av samene i Norge bor i disse strøkene. Den næringsmessige og kulturelle situasjonen for mange av innbyggerne er ikke tilfredsstillende. Usikkerhet og arbeidsledighet er klare trekk i situasjonen.

Vi mener myndighetene har hovedansvaret for dette. Den såkalte "Sjøsameaksjonen" er et uttrykk for forholdene, men aksjonen er ikke representativ for de faktiske forhold. Aksjonen prøver å splitte samene. Vi ønsker solidaritet mellom fast-boende samer og flyttsamer.

Vi kan trygge levevilkårene for samene i disse områder på ulike måter. Kulturelt eksempelvis ved:

1. Bedring av undervisningen i skolen i samiske saker
2. Stimulering av aktiviteter av kunsterisk og handverksmessig art.

For å bedre næringssituasjonen kan vi eksempelvis:

1. Frede fjordene mot trål og notfiske
2. Kultivere vann og vassdrag
3. Kultivere moltemyrer
4. På all camping og turisme under lokal kontroll
5. Nydyrke og nyoppbygge gårdsbruk
6. Satse på kombinasjonsnæringer som f.eks. fiske-jordbruk og fangst-bærplukking.

NSR vil ta dette opp i sitt næringspolitiske program og legge det fram både overfor myndigheter og den fellesnordiske samekonferanse i Arjeplog som skal behandle det samepolitiske programmet.

Nr.5

SÁMEPOLETIKKÁLAŠ PROGRAMMA.

Norga Sámiid Riikaser'vi 10. jakkecoak'kin gá'i'bida atte sámiid poletikkálaš prográmma loappalaš mærridæbmi mañiduvvu. Sámepoletikkálaš prográmma min bæle sámiid serviin ii læmaš mik'kege ságastallamii dán ášši birra. Dalle læ maidá lundulaš mañidit æláhus-poletikka mærridæme, danne gå poletikkálaš prográmma dičos ge gal'gá læt vuoččon dása ge.

Muttu min mielas læ dal dárbašlaš ságstallagoattet poletikkálaš prográmma birra, ja oaivildat atte Sáme kánferán'sa læ dán ságastallama ál'goi heivulaš saddji.

Nr.5

SAMEPOLITISK PROGRAM.

Norske Samers Riksforbunds 10. landsmøte krever at det på kommende samekonferanse ikke gjøres noe endelig vedtak om det samepolitiske program, av den grunn at saken ikke har vært til behandling i de lokale sameforeningene. Av samme grunn er det også naturlig å utsette sluttbehandlingen av det næringspolitiske program, fordi denne nødvendigvis må bygge på de grunnprinsipper se er nedfelt i det samepolitiske programmet.

Men landsmøtet vil imidlertid se det som ønskelig å komme igang med en slik diskusjon om det samepolitiske program, og mener at samekonferansen er et velegnet forum for det.

Nr.6

Čujohuvvu áš'sái 51-78, NSR'a ja NBR'a ák'tasaščoak'kin Álahajos 15.6. -78. Dát guoska sámiid poletikkálaš ja eálašpoletikkálaš program'mii ja dán birra cel'kujuvvu:

NSR'a jakkečoak'kin ad'dá fámodusa stiv'rii namahit NBR'ain ák'tasaš bar'guláv'de-gáddi, mii gal'gá vii'dásab'but bar'gat sámepoletik'kálaš ja eálašpoletik'kálaš programmain.

Bar'guláv'deg,d'di rákkada serviide bar'gumáalle vii'dásit háleštálama. várás. Ák'ton læ atte loappalaš cäl'kámuš ii ad'dujuvvu áv'dal gå sær'vit læt buk'tan oainoset.

Nr.6

I det vi viser til sak 51-78 fra kontaktmøte mellom NSR og NRL i Alta 15.6 -78 angående politisk og næringspolitisk program vil vi komme med følgende uttalelse:

NSR's landsmøte gir fullmakt til styret at det oppnevnes en felles arbeidsgruppe mellom NRL og NSR, som skal arbeide videre med det samepolitiske og næringspolitiske program.

Arbeidsgruppa lager et arbeidsopplegg for videre diskusjon i lokalforeningene. Det er en forutsetning at endelig uttalelse i de nevnte saker ikke gis før lokalforeningene har uttalt seg.

Nr.7

DIETTUJUOKKIN SÁMIIN JA SÁMIID BIRRA.

Dákkehuvvun vuođđujurda diettujuokkimis læ atte iešguđet ge al'bmugis læ vuoi'gat-vuotta duogáčis ek'tui dieđoid iežas birra æraide juokkit, ja máidá iežas vuođu as'de ja iežas čalmiiguin ærá dáppáhusaid gæč'čat.

Sámiin ii læt ádná dilis dát vejulašvuotta, gå vel sámerrádio ge - mii dál læ ái'dnu ái'geguov'dilis diettujuok'ki gås sámegiella bæiválažžat gævahuvvu - læ dáža rádio njuolgadusat dak'kun mærridæd'djin.

Máidá same šurnalstat gæt bar'get dáža áviisain ja NRK'as læt dáža doaimahæddjiid vuol'de, gæt sin ævtoid miel'de árvuštallet mii læ dátálaš álmohit.

Dađe bahábut árrut vel mutton daid samešurnalistain gæt læt dán dilis njulgestaga dákkehan læt æmbu "sen'sasurnalistat" gå dan ala bar'gat atte daid dieđoid vii'dásab'bu juokkit mat sámiid iežamet mielas læt detalažžat.

Danne læ mis dár'bo - ja vuoi'gatvuotta - oaz'žot iežamet diettujuokkin vejulaš-vuođaid nu atte mii ieža sät'tit čil'get mii min mielas læ dátálaš raččamiinamet.

Sámerrádio gal'ga luv'vejuvvut NRK'as ja vuoi'ga boattit min iežamet stivra vuollái ja gullut miettá dáža gå P-2 læ gárvis. Dasa lassin gal'get æmbu bar'git namma-duvvut sámerrádioi nu atte sis læt návcat máidá dáža ráddijui ja TVii rákkadit programmaid.

Læ čájuhuvvun gá mii gæč'čalat čil'get dáža áviisaide iežamet oainoid, de daid doimahad'djiid mielas ii læt nu detalaš mui'talit min bargo duogáža ja sivaid birra, muttu dušše atte sámii nimmurit, vuos'tálas'tet ja gáii'bidet buttadusaid.

Ii læt imaš atte ál'bmuin læ dat gávva mii læ sábmelažžain gá ieža æt læt goas'sige áž'žun vejulašvuođa duotta gáva rákkadit.

Læ dáža eiseváldiid gædnegas'vuotta middjiide ad'dit vejulašvuođa dán dili buoridit, danne gá sii læ baddjelasæset vái'dan min áššiid háldašit.

Nr.7

SAMISK INFORMASJON ELLER INFORMASJON OM SAMENE.

Det er et anerkjent prinsipp i mediaarbeid (informasjonsarbeid) at et hvert folk har rett å informere om seg selv på grunnlag av sin egen bakgrunn, og også betrakte andre saker ut fra ens eget synspunkt.

Samene har idag ikke denne mulighet, for til og med sameradioen - som nå er det eneste aktuelle mediet der samisk daglig brukes - er underlagt retningslinjene for norsk radio.

Også samiske journalister som arbeider i norske aviser og NRK er underlagt norske redaktører, som på sine premisser vurderer hva som er viktig å få fram.

Dessverre virker det som om enkelte av de samiske journalistene faktisk har akseptert heller å være "sensajournalister" i steden for å arbeide for at informasjon som sett med samiske øyne er viktig, fås ut.

Derfor har vi behov for - og rett til - å få egen informasjonsmulighet slik at vi selv kan forklare hva vi selv synes er viktig i våre bestrebelser.

Sameradioen må løses fra NRK og faktisk komme inn under vårt eget styre, og også høres over hele Norge når P-2 er ferdig utbygd. Dessuten skal det utnevnes flere medarbeidere til sameradioen slik at de også makter å lage programmer for norsk radio og TV.

Når vi forsøker å forklare vårt syn til norske aviser, har det vist seg at disses redaktører ikke synes det er så viktig å forklare bakgrunnen og grunnene for vårt arbeid, men kun skrive at samene klager, går imot ditt og datt og krever erstatninger.

Det er ikke underlig at folk har det bildet som de har av samene, når vi selv aldri har fått mulighet til å tegne et sant bilde.

Det er de norske myndighetenes plikt å gi oss muligheter til å bedre denne situasjon, fordi de har tatt på seg administrasjonen av våre saker.

Nr.8

SÁMI ÁIGEČÁLA.

NSR'a riikačoak'kin 1978 dátto doarjot dan bargo mii læ dakkon dan ala atte oážžot ad'dit álgos sámii publikašuv'dna Sámi Áigečála (das oai'vilduvvu buot dialávtaid).

Jurda læ bures dárjujuvvun sámii gaskas, danin gá sámii organisašuvdnat læt duogá-bæl'de dán vuođodáme, gæt gal'get ad'dit álgos dán Áigečállaga.

NSR'a oaiivilda atte eiseváldiin læ gædnegasvuotta doar'jot dán jur'daga daina lágin atte ad'dit ruttadoar'jaga daid mærrádusaid miel'de maid vuođodábmi Sámi Áigečála ieš læ biddjan. Dát - daina gá mii dárbašit ák'ta diettojuokkin mii vái'dá bajás Áigeguov'dilis áššiid sámiiid premissaidguin.

Nr.8

SÁMI ÁIGÁČÁLA.

NSR's landsmøte 1978 vil støtte arbeidet som har vært gjort for å få utgitt den samiske publikasjonen Sámi Áigečála. (Med det menes alle samiske dialekter).

Tiltaket har bred støtte blant samene, fordi de samiske hoved-organisasjonene står bak stiftelsen som skal utgi tidsskriftet.

NSR mener myndighetene har plikt til å støtte opp under tiltaket ved å bevilge midler etter de rammene som stiftelsen Sámi Áigečála selv har lagt opp. Dette fordi vi behøver en presse som behandler aktuell saker fra samiske premisser.

Nr.9

GEVAHÁBMI SÁMI BÁI'KENAMAIN.

Gukkit áige čađa læt á.m.d. gæi'dnoeiseváldit, poas'ta j.n.v. iežaset oaivi mielde boastot gævahan sáme báí'kenamaid. Dán oai'dná gáttá ja gæi'dnomær'kain, kártain ja josv'delas jättenčallagiin.

Muttun báikenamat læt jár'galuvvun sámegielas dárugillii, á.m.d."Iddjajáv'ri" læ šaddan "Nattvatn". Muttun heviid læ giella sekkehuvvun nu átte mutton oassi læ sámigillii, mutton dárugillii. Fas æra báí'kenamat læt šad'dan ái'bas amasiin sámiiide.

Mii gáí'bidat atte dát kultuvrabilidábme dálán bissehuvvu. Maidái gáí'bidat átte dat ávdeš sámegiel báí'kenamat váldejuvvujit adnoid fas.

Nr.9

BRUK AV SAMISKE STEDSNAVN.

Gjennom lengere tid har forskjellige instanser, eksempelvis vegmyndigheter, postverket o.l., på egenhånd og etter et eget for godt befinnende misbrukt samiske stedsnavn. Det er skjedd ved skilting av sted, veier og gater, videre ved utarbeidelse av kart og turistbrosjyrer.

Noen stedsnavn er forsøkt oversatt fra samisk til norsk, f.eks. er "Iddjajáv'ri" blitt til "Nattvatn". Andre ganger er navnet et surrugat av en samisk og en norsk del, og atter andre ganger er et for samene fullstendig ukjent navn kommet til.

Det må kreves denne kulturvandalisme opphører straks og at de tidligere samiske navn innføres igjen.

Nr.10

Ál'guál'bmugiid Máilmeráđi (WCIP) ávastæd'djit dälle 23.b. - 24.b. miessemános čoak'kima Argentina oai'vegav'pugis, bávdejuvvun riikas ál'guál'bmugiid særvis.

Manadeddin gallastallat indianalaš servudaga Davvi Argentinas, bissehuvvu jeddje ja soatteværvjoid vægas ved'dujuvvu jeddje ján'dura, ja das manná sáddejuvvu jeddje ruovtuluodda oai'vegavpugii. Sin mát'ki båt'kejuvvui. Dáppáhus læi máilmeráđi láattoide soaigos.

Sámit læt ál'guál'bmugiid Máilmeráđis (WCIPas) miellattot Davviriikaid Sámerađi bák'te ja min ávdastæd'dji mátkis læi Hans Pavia Rosing, inuitta "Grønlandas".

Norga Sámiid Riikasær'vi vái'dalaš garrasit dán dáppáhusa ja dátto Norga Ál'guriikadepartementa gáí'bidit čielgadusa Argentina eiseváldiin ja garrasit moai'tit dággár dáppáhusaid.

Máilmeráđi (WCIP) ul'bmilat læt boridit miellatto riikaid ál'guál'bmugiid dilálaš-vuođaid ja mii gáí'bidat atte dá doai'bma ii het'tejuvvu gá mii álmušvuo'gavuođaid ævtoid læt ávdidæmen.

Nr.10

Eksekutivkomiteen for Verdensrådet for Urbefo kninger (WCIP) holdt møte i Argentina hovedstad 23. og 24. mai d.å. - innbudt av la dets urbefolkningsorganisasjon.

Da de var på vei for å besøke en indianergruppe i Nord-Argentina, ble de stoppet og under militær kontroll holdt et døgn i fangenskap. Deretter ble de sendt tilbake til hovedstaden. Dette var en skremmende opplevelse for Verdens representanter.

Samene er medlem i Verdensrådet for Urbefolkninger (WCIP) gjennom Nordisk Sameråd. Vår representant på reisen var Hans-Pavia Rosing, inuitt fra Grønland.

Norske Samers Riksforbund tar sterkt avstand fra denne hendelsen. Vi anmoder Den Norske Regjering og Det Kgl. Utenriksdepartement å kreve forklaring fra de argentinske myndigheter. Samtidig ber vi at de norske myndigheter sterkt kritiserer en slik hendelse.

Verdensrådets (WCIP's) formål er å arbeide for å forbedre urbefolkningens situasjon i medlemslandene. Vårt mål er å fremme menneskerettighetene. Vi krever at dette arbeidet ikke blir forhindret.

Nr.11

THE LONGEST WALK.

Mii sámít, ál'guál'bmut Norgas, dát'tot ámeriikalaš eiseváldiid áššasit ja dár'ki-lit mænnohit evtuhuvvun "Native American Equal Opportunity Act".

Dán čallusa sád'de ál'guál'bmut gii ædnamiides ja kultuvralaš árbis dáttušii sáilohit boattevaš buolvaide.

Ædnamiidæmet haga mis ii læt dár'vo boatte ai'gái. Mii æt gádde læt árvo Ámeriiká šietadusain Narga ráššehusain jáš siettedusat Ámeriika ál'guál'bmuguin æi vuttu válduš.

Mii doar'jot Ámeriiká ál'guál'bmugiid raččamiid iešmærridæd'đji ál'bmugiin, ja gái'bidit sin vuoi'gatvuočaid ædnamiidaset dákkehuvvut.

Sámít dár'jut "The Longest Walk" vázziid ja doai'vot báttusat dás šad'det indi-analažžaid dátto mielde.

Nr. 11

THE LONGEST WALK

Vi samer, urbefolkningen i Norge, ber USA's myndigheter på nytt grundig behandle den foreslåtte : "Native American Equal Opportunity Act".

Detter skrevet sendes av en urbefolkning som ønsker å bevare sitt land og sin kultur for de kommende slekter.

Uten vårt land har vi ingen framtid. Dersom avtaler mellom USA's myndigheter og landets urbefolkning ikke overholdes, har heller ikke tro på at avtaler mellom USA og den norske regjering, har noen realitet.

Vi støtter urbefolkningens kamp for å bli godkjent som selvstyrt etnisk gruppe - og vi krever at deres rettigheter til landet blir anerkjent.

Samene støtter "The Longest Walk" og vi håper at resultatet blir etter indianernes ønske.

JAKKEČOAK'KIN ČEL'KÁMUŠ 1978

SÁGAT

NSR jakkečoak'kin 1978 čujuha dasa mii áv'dal læ dad'djun ávii'sa Ságat doaimahaga ja su sámeoagohan politikka birra. NSR sá't tá šájehit mánga konkret'ta čállusiid gáš áviisa sámeoagohanpolitik'ka boatta ávdan. Ságat dála doaimahanvuokki læ njuolgá vahágin sámiiid kultuvralaš čuoč'šilæbmái ja NSR'ii. Ávii'sa læ æmbu hettehussan gá áv'kin sámiiid raččamiida. NSRa rákkadit nanos organisašuv'dnan. Ávii'sa læ maidái het'tehussan buot kultuvrabargoide sámiiid gaskas. Ságat læ áv'dal boas'tot gávahan luottámuša maid NSR læ čájehan diettojuokkiide gá læ dik'tán jakkečoak'kimiid læt rabasiin buokkaide. Ávii'sa læ ad'dán boasto diečoid dáid čoakkimiid birra.

NSR ballá atte álmút jurdašit dát boasto diečot læ álmulaš sámepolitik'ka. Jakkečoak'kin gærduha atte Ságat ii man ge lákkái læ NSRa politikka diettojuokki ja ii ge læt diettojuokki álmulaš sámepolitikkálaš áššiin. Danin ii læt NSR Ságaid báv'den dán jage jakkečoak'kimii. Mii æt hálit Ságaid ávdastæd'dji álgus báil'kestit vaiku min mielas læ provokašuv'dna atte Ságaid doaimahæd'dji læ boattan dei'ke. Hállan- ja čállin lučulašvuotta ja dat atte NSR jakkečoak'kin dábálažžat læ rabas, dakká atte mii æt su dátto álgus mannat, vel liiká gá Ságaid doaimahæd'dji læ boas'tot gávahan min luottámuša.

LANDSMØTEUTTALELSER 1978

SAGAT

Landsmøtet i Norske Samers Riksforbund viser til tidligere uttalelser om avisa Sagats samefientlige redaksjonelle linje. Gjennom en rekke konkret påviste artikler i avisa, er den samefientlige holdningen dokumentert av NSR. I dag fører Sagat en redaksjonell linje som direkte skader den samiske kulturreisning og NSR som organisasjon. Avisen er i det hele mer til skade enn til gagn for samenes arbeid med å bygge opp NSR til en sterk organisasjon, og for all samisk kulturytring. Sagat har ved tidligere anledning direkte misbrukt den tillit NSR har vist massemedia ved å stille landsmøtene åpne for alle interesserte, ved at avisa har gitt direkte misvisende referater fra disse møter. NSR ser en fare i at disse ukorrekte opplysninger som blir gitt allmenheten, kan oppfattes som offisiell samepolitikk. Landsmøtet vil presisere at Sagat på ingen måte må oppfattes som et talerør verken for NSR's politikk eller det som må betegnes som offisiell samepolitikk i saker som berører den samiske befolkning. På denne bakgrunn har heller ikke NSR innbudt avisa Sagat til årets landsmøte. Det er en provokasjon at Sagats redaktør møter her, men hensynet til de prinsipielle sider ved ytringsfrihet og NSR's praksis med åpne landsmøter, er den avgjørende årsak til at landsmøtet ikke vil erklære Sagats representant som uønsket ved årets landsmøte, sjøl om de tillitsbrudd avisas redaksjonelle ledelse har gjort, skulle tilsi dette.

FØLGENDE TILLITSREPRESENTANTER BLE VALGT PÅ LANDSMØTE 1978

Formann : Peder Andersen, Igeldas i Porsanger
Nestformann : Laila Somby Sandvik, Karasjok
Styremedlemmer : Bjarne Store Jackobsen, Alta
Leif Dunfjeld, Alta
Odd Kappfjell, Trofors

Arbeidsutvalget : Formannen, nestformannen og styremedlem
Bjarne Store Jackobsen

Vararepresentanter
til styret : Alf Edvart Nystad, Lakselv (for Peder Andersen)
Marit Sara, Karasjok (for Laila Somby Sandvik)
Svein Ottar Helander, Tana (for Bjarne Store Jackobsen)
Rune Stormo, Trondheim (for Leif Dunfjeld)
Stig Dunfjeld, Snåsa (for Odd Kappfjell)

Næringsøkonomisk komite:

Odd Ivar Solbakk, Båtang, Tana, formann
Hans Arthur Hansen, Jergul, Karasjok
Tore Bongo, Lathari, Alta
Ivar Utsi, Repvåg
Sigbjørn Dunfjeld, Snåsa

Kulturpolitisk komite:

Odd Mathis Hætta, Alta, formann
Hans Hansen, Gåradak, Indre Billefjord
Mary Skoglund, Hattfjelldal
Samuel John Anti, Karasjok

Skolekomite:

Ole Einar Olsen, Kautokeino, formann
Harald Eliassen, Hattfjelldal
Haldis Helander Wigelius, Sirma
Marit Sara, Karasjok

Valgkomite:

Anders Somby, Sirma, formann
Harald Gaski, Tromsø
Arvid Jåma, Follaafoss

Revisorer:

Per Ove Biti, Karasjok
Petter Nedrejord, Karasjok

Å R S M E L D I N G

FOR NORSKE SAMERS RIKSFORBUNDS KULTURPOLITISKE KOMITÉ

Landsmøtet 1977 valgte følgende til Norske Samers Riksforbunds kulturpolitiske komité:

Mary Skoglund, Trofors

Hans Hansen, Indre Billefjord

Marit Anne Turi, Karasjok

Odd Mathis Hætta, Alta, formann

I et notat etter et møte i NSR's arbeidsutvalg der NSR's kulturpolitiske komitéens formann møtte, ble det trekt opp enkelte linjer for komitéens konkrete oppgaver, bl.a. utarbeiding av studiebrev (4-5) om kulturpolitiske emner, arbeide videre med samisk kultur- og fond, arbeide for oppretting av stiftelse for å gi ut samiskspråklig publikasjon, samle inn materiale, møteutskrifter fra Norsk Kulturråds underutvalg for samisk tonekunst, litteratur m.fl., Norsk Sameråd, Det lokale programråd for samiske sendinger m.v. Kulturpolitisk komité har holdt 3 møter og behandlet 14 saker. Rammen for det kulturpolitiske arbeid er trekt innenfor de områder som er underlagt kirke og undervisningsdepartementet, dvs. utdanning og humanistisk forskning, religion, språk, kunstartpregede aktiviteter, massemedia og idrett.

Komitéen er enig med den forrige (med Mari Teigno som formann) at samiske kulturpolitiske spørsmål er både mangelfullt og lenfeldig behandlet. Komitéen er også enig i at arbeidsområdet er:

1. Planleggende og utredende organ for samisk kulturpolitikk
2. Koordinerende organ for samisk kulturpolitikk
3. Uttalelsesorgan i samisk kulturspørsmål
4. Initiverende organ for samisk kulturaktiviteter

Den nåværende komité er enig i dette, men vil likevel presisere at dette er en ideell målsetting og at det må føres ressurser til komitéen og at myndighetene må vise positiv vilje til å støtte samisk kulturpolitikk. I dag er det slik at det er kun på den norske kulturpolitikens forutsetninger at samisk kulturpolitikk møter velvilje.

Av konkrete saker nevnes spesielt disse:

Komitéen tok opp spørsmålet om stiftelse med sikte på å gi ut en samiskspråklig publikasjon. Dette samarbeidet mellom NRL, NSR og Norsk seksjon av Nordisk Sameråd er det første og mest konkrete

samarbeidsprosjekt av forpliktende karakter som er inngått mellom de 3 samiske hovedorganisasjoner. *

En annen stor sak var tilrettelegging av et samisk kulturpolitisk studieopplegg som ble utarbeidet av komiténs formann. Dette opplegget skulle danne grunnlaget for NSR's landsmøteta drøfting av samisk kulturpolitikk, men NSR's sekretariat så seg ikke i stand til å mangfoldiggjøre opplegget.

Komitéen har fremmet forslag på programposter vedrørende samisk kulturpolitikk på NSR's landsmøte. Videre har komitéen fremmet søknad gjennom NSR til kirke- og undervisningsdepartementet om støtte til skolering av NSR's tillitsmenn.

Komitéen har fått få saker til behandling, den har selv tatt opp praktisk talt alle de 14 saker som er behandlet.

Alta, 12. juni 1978

Hans Hansen
(sign)

Mary Skoglund
(sign)

Odd Mathis Hætta
(sign)